

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Koning Boudewijnstraat (Menen, West-Vlaanderen)

Projectcodes: 2020H316, 2020L144, 2021A435
Februari 2021

NOTA VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM
DEEL 1: VERSLAG VAN RESULTATEN

Bevat:

LANDSCHAPPELIJK BOORONDERZOEK (2020L144)

PROEFSLEUVENONDERZOEK (2021A435)

Voorafgaand:

ARCHEOLOGIENOTA (2020H316)

Colofon

Bekrachtigde archeologienota in uitgesteld traject: **ID 16552**

Auteurs bureauonderzoek: Floortje Heirman & Wouter Van Goidsenhoven

Auteur landschappelijk bodemonderzoek: Elke Ghyselbrecht

Auteur proefsleuvenonderzoek: Tessa Van Esbroeck

Grondplannen proefsleuvenonderzoek: Iris Vanhecke

Nummer van het wettelijk depot: /

Naam en erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Ruben Willaert NV OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

Ruben Willaert nv

Ten Briele 14 bus 15

8200 Sint-Michiels-Brugge

© Ruben Willaert nv, Sint-Michiels-Brugge, 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert nv.

Ruben Willaert nv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek	8
1.1	Administratieve gegevens	8
1.2	Onderzoekopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.3	Randvoorwaarden.....	9
1.4	Werkwijze en strategie	10
1.4.1	Landschappelijke situatie.....	10
1.4.2	Methode	11
1.4.3	Uitvoering.....	12
1.5	Observaties	13
1.5.1	Terreinfoto's	13
1.5.2	Lithologie, lithostratigrafie en bodem	14
1.5.2.1	Boring BP1.....	14
1.5.2.2	Boringen BP2-BP4.....	14
1.5.2.3	Boring BP5.....	15
1.5.3	Structuren.....	15
1.5.4	Planten en hout	16
1.5.5	Dierlijke resten.....	16
1.5.6	Sporenfossielen.....	16
1.5.7	Antropogene invloeden.....	16
1.6	Synthese en interpretatie	17
1.6.1	Aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied	17
1.6.2	Postdepositionele processen	17
1.7	Archeologische verwachtingen.....	17
1.7.1	Diepte, aard en ouderdom.....	17
1.7.2	Aspecten van conservering.....	17
1.7.3	Impact van geplande werken	17
1.8	Assessment	18
2	Resultaten proefsleuvenonderzoek	19
2.1	Projectomschrijving.....	19
2.1.1	Administratieve gegevens.....	19
2.1.2	Onderzoekopdracht	21
2.1.2.1	Onderzoekskader.....	21
2.1.2.2	Onderzoeksvragen.....	23
2.1.2.3	Randvoorwaarden	24
2.1.3	Onderzoeksstrategie.....	26
2.1.3.1	Actoren en wetenschappelijke begeleiding.....	26
2.1.3.2	Chronologie.....	26
2.1.3.3	Methode en organisatie	26

2.1.3.4	Onderzoeksstrategie	27
2.2	Assessmentrapport	29
2.2.1	Landschappelijke context.....	29
2.2.2	Aardkundige opbouw	31
2.2.2.1	Geologie	31
2.2.2.2	Bodemtype	33
2.2.2.3	Referentieprofiel.....	33
2.2.2.4	Stratigrafische opbouw van de site.....	35
2.2.3	Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren	37
2.2.3.1	Algemeen	37
2.2.3.2	Grachten	38
2.2.3.3	Natuurlijke sporen	40
2.2.3.4	Recente verstoring.....	41
2.2.3.5	Synthese, interpretatie en datering	42
2.2.4	Landschappelijk kader na confrontatie met de eerdere bevindingen.....	42
2.2.5	Assessment van de stalen.....	43
2.2.6	Assessment van de vondsten.....	43
2.2.7	Conservatie-assessment	43
2.2.8	Interpretatie van de resultaten	43
2.2.9	Confrontatie resultaten met voorgaande onderzoeksfases	43
2.2.10	Verwachting archeologisch erfgoed	43
2.3	Beantwoording van de onderzoeksvragen	44
2.4	Samenvatting	46
3	Bibliografie	48
4	Bijlagen	49
4.1	Lijst met gebruikte afkortingen	49
4.2	Boorlijst.....	50
4.3	Sporenlijst	52
4.4	Vondsten- en monsterlijst.....	52
4.5	Fotolijst.....	52
4.6	Dagrapport.....	54
4.7	Maatregelen coronavirus.....	55

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectie van de boorpunten van het LBO op de Bodemkaart.....	10
Figuur 2: Projectie van de boorpunten van het LBO op de GRB-Basiskaart.....	11
Figuur 3: Omgevingsfoto's ter hoogte van BP1, genomen in noordelijke (links) en zuidelijke richting (rechts).....	13
Figuur 4: Omgevingsfoto's ter hoogte van BP3, genomen in zuidoostelijke (links) en noordelijke richting (rechts).	13
Figuur 5: Omgevingsfoto's ter hoogte van BP5, genomen in oostelijke (links) en zuidwestelijke richting (rechts).....	13
Figuur 6: Overzichtsfoto van boring BP1, uitgelegd van links naar rechts en van boven naar onder.	14
Figuur 7: Overzichtsfoto van boring BP2, uitgelegd van links naar rechts en van boven naar onder.	15
Figuur 8: Overzichtsfoto van boring BP5, uitgelegd van links naar rechts en van boven naar onder.	15
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadasternummers (Bron: Geopunt).....	20
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de Topografische kaart van België (Bron: Geopunt).	20
Figuur 11: Verkavelingsplan (Bron: opdrachtgever).....	22
Figuur 12: Zicht op het terrein vanuit noordelijke hoek voor aanvang van het onderzoek.....	25
Figuur 13: Start van het onderzoek.....	25
Figuur 14: Sleuvenplan weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	28
Figuur 15: Overzicht sleuven vanuit zuidwestelijke hoek.....	28
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	30
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	30
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de waterlopen	31
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt) ...	32
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt) ..	32
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).....	33
Figuur 22: Sleuvenplan met aanduiding van de profielen (Bron: Geopunt).	34

Figuur 23: Profiel 3.....	35
Figuur 24: Sleuvenplan met aanduiding van de vlakhoogtes.	36
Figuur 25: Sleuvenplan weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	36
Figuur 27: Sleuvenplan weergegeven op de meest recente orthofoto, middenschallig, winter.	37
Figuur 28: Thematische kaart weergegeven op de GRB-basiskaart.	38
Figuur 28: S1.....	39
Figuur 29: S2.....	39
Figuur 30: Sleuf 2, spoor 998.	40
Figuur 31: Sleuf 2, spoor 998, coupe AB.	41
Figuur 32: Sporen weergegeven op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) (Bron: Geopunt).....	42

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	8
Tabel 2: Locaties en aangeboorde dieptes van de uitgevoerde boringen.	12
Tabel 3: Administratieve gegevens proefsleuvenonderzoek.	19
Tabel 4: Overzicht oppervlaktes proefsleuven (m ²) en percentages.....	27
Tabel 5: Aantal sporen per categorie.	37

1 Resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) Projectcode	2020L144	
b) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Menen
	Deelgemeente	Lauwe
	Postcode	8930
	Adres	Koning Boudewijnstraat 8930 Lauwe
	Toponiem	Voorhout 38
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 67011$ $Y_{\min} = 164959$ $X_{\max} = 67078$ $Y_{\max} = 165074$
e) Naam betrokken actoren en specialisten	Elke Ghyselbrecht (geoloog)	
f) Wetenschappelijke advisering	/	

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Door gerichte terreinwaarnemingen wordt kennis over de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap binnen het plangebied geverifieerd en verfijnd. Bijzondere aandacht gaat uit naar de gaafheid van de ondergrond en daarmee de kans op het voorkomen van nog goed bewaarde archeologische resten.

1.2.2 Onderzoeksvragen

- Wat zijn de waargenomen bodemhorizonten?
- Is het beeld van elke boring gelijk of zijn significante variaties in bodemopbouw waar te nemen?
- Hoe verhouden de waarnemingen zich tot de beschikbare gegevens?
- In welke mate is het bodemprofiel nog intact ter hoogte van het plangebied? zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van een afgedekte bodem? zijn bodemhorizonten die kunnen wijzen op een betere bewaring van artefactensites nog bewaard binnen de contouren van het plangebied?
- Wat is de diepte van het archeologisch leesbaar niveau? Dient bij een proefsleuvenonderzoek rekening gehouden te worden met verschillende sporenniveaus?
- In welke mate interfereren de geplande werken met het bodemarchief?
- Wijzen de waarnemingen op een verstoord bodemarchief? Kan verder onderzoek in de vorm van archeologische boringen en/of proefsleuven nog leiden tot kenniswinst?
- Zijn tijdens het onderzoek anomalieën waargenomen die verder aandacht behoeven tijdens het archeologisch booronderzoek of proefsleuvenonderzoek?
- Zijn de waarnemingen van die aard dat het een verkennend archeologisch booronderzoek aangewezen is? Zo ja:
 - wat is de ruimtelijke afbakening (in X, Y en Z coördinaten) van de zone waar een verkennend archeologisch booronderzoek aangewezen is?
 - welke aspecten verdienen bijzondere aandacht?
 - welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?
 - dwingen de waarnemingen afwijkingen van de bepalingen in de Code van Goede Praktijk op?

1.3 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

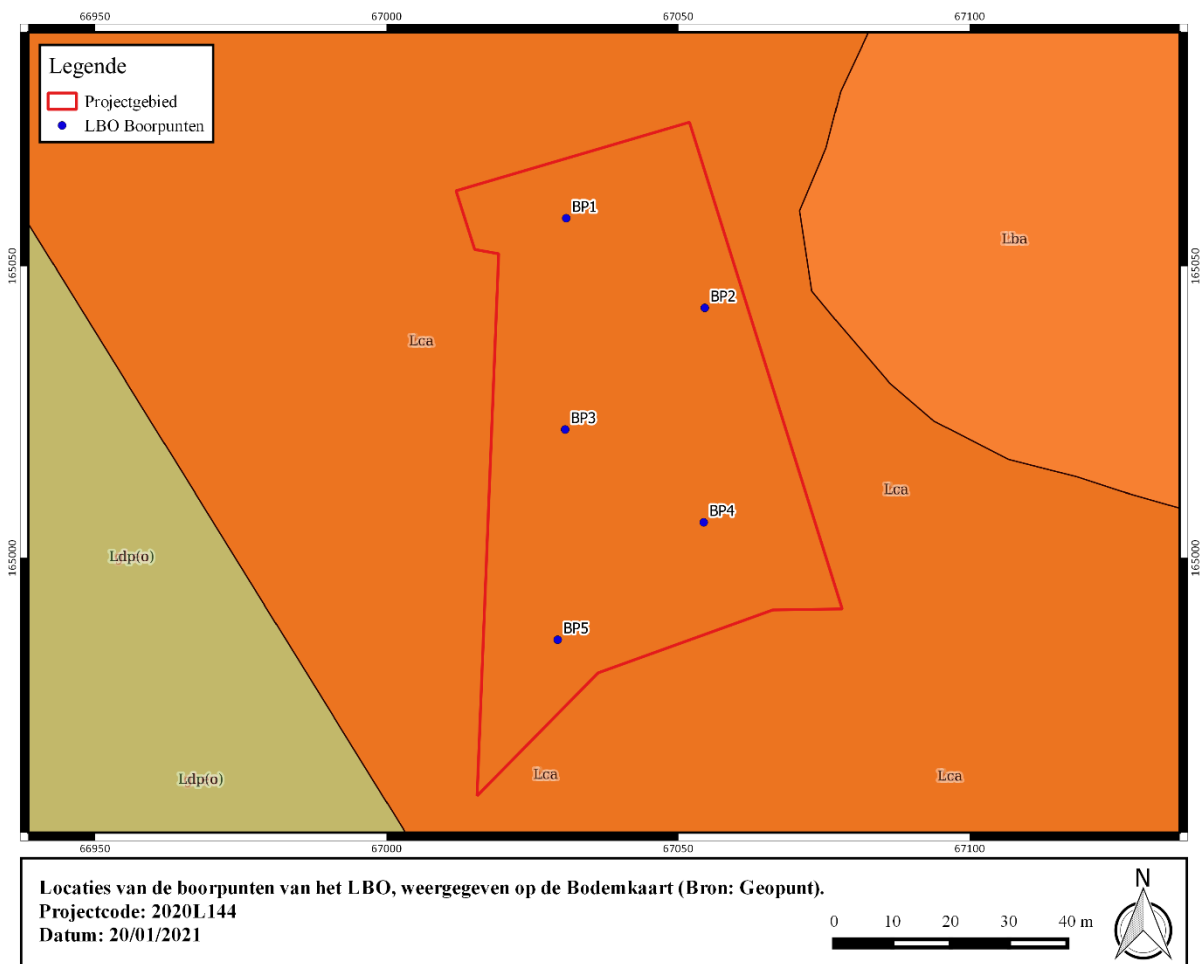

1.4 Werkwijze en strategie

1.4.1 Landschappelijke situatie

Het projectgebied bevindt zich in de Zandleem- en Leemstreek binnen het Schelde-Leie interfluvium. Het terrein is gelegen op de noordelijke helling van de heuvelrug die zich uitstrekt van Moeskroen, over Anzegem, naar Kruishoutem. Ten zuidoosten, op zo'n 100 meter van het plangebied, loopt de beekvallei van de Knokbeek. Hierlangs watert het terrein af naar het noorden richting de Leie. Hydrografisch gezien bevindt het projectgebied zich binnen het Leiebekken met als deelbekken Grensleie.

De Bodemkaart (Figuur 1) karteert het volledige projectgebied als een matig droge zandleembodem met een textuur B-horizont. De bouwvoor rust hier mogelijk op een E-horizont van ca. 40 cm dik, of rechtstreeks op de B-horizont. De B-horizont bestaat uit zwaar zandleem en is aangerijkt met klei en sesquioxiden.

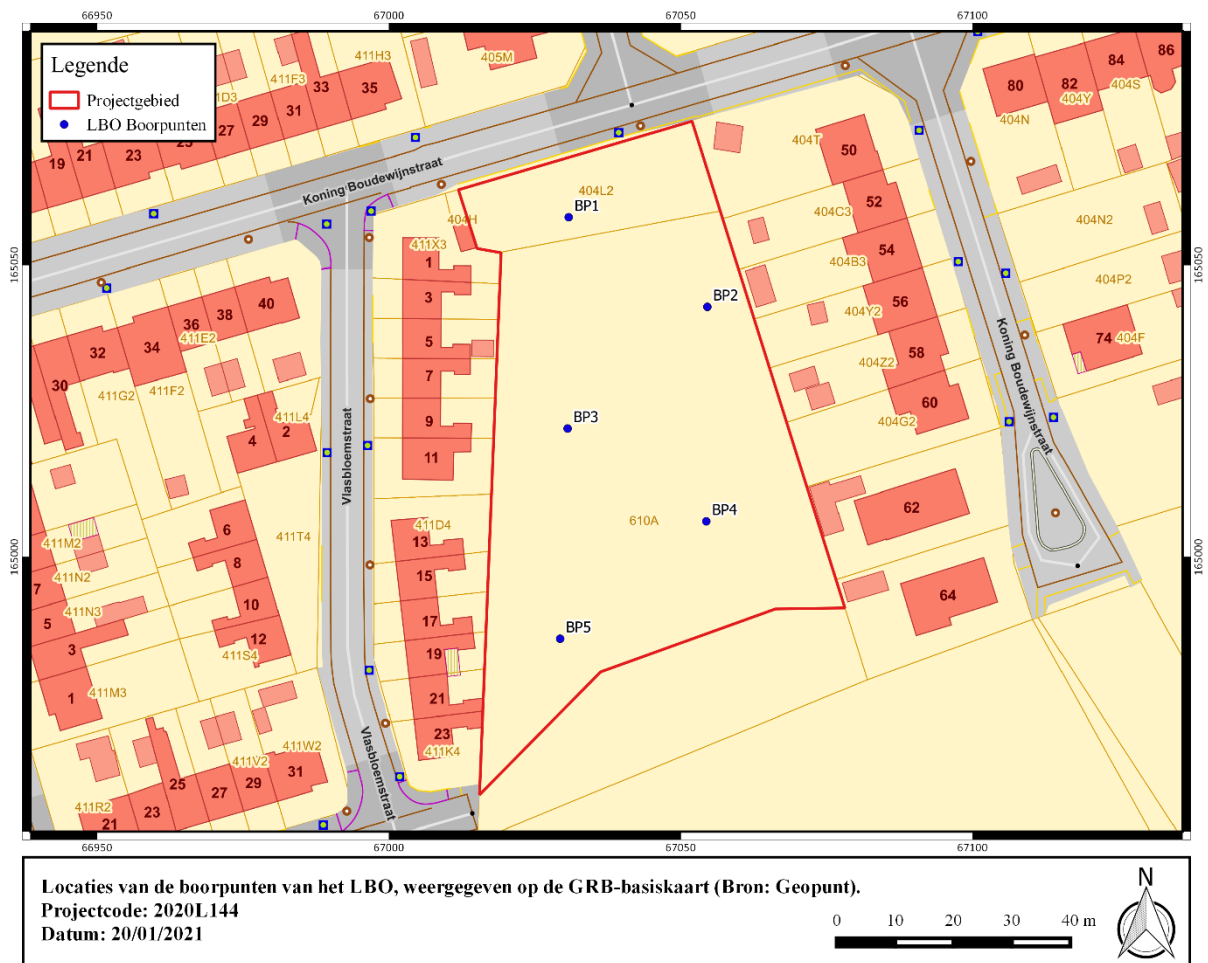
Figuur 1: Projectie van de boorpunten van het LBO op de Bodemkaart.

De landschappelijke situatie van het projectgebied, op een drogere zandleemrug in de buurt van een beekvallei, heeft vermoedelijk een grote aantrekkingskracht gehad op groepen jager-verzamelaars. Tevens is de bodem ter hoogte van het projectgebied goed bewaard. Er is met andere woorden een verhoogde trefkans inzake archeologisch erfgoed. Het landschappelijk bodemonderzoek heeft als doel de bodemopbouw van het onderzoeksgebied in kaart te brengen om zo de bewaringscondities van het bodemarchief te kunnen evalueren.

1.4.2 Methode

Gezien de verwachte bodemopbouw, in combinatie met de onderzoeksvragen, is gekozen om het landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren door middel van boringen. Boringen zijn tevens de meest kostenefficiënte manier om de bodemopbouw in kaart te brengen en hebben een minimale impact op eventueel aanwezig erfgoed. Op basis van de waarnemingen uit dit booronderzoek kan de lithologie en bodemvorming adequaat beschreven worden.

Gelet op het huidige landgebruik ter hoogte van het terrein, werd er gekozen om een dit booronderzoek uit te voeren aan de hand van manuele boringen. Het onderzoek werd uitgevoerd a.d.h.v. vijf boringen (Figuur 2). Op basis van de vraagstelling werden de boorpunten zo ingepland opdat aan de hand van de boringen vlakdekkende uitspraken kunnen gemaakt worden.

Figuur 2: Projectie van de boorpunten van het LBO op de GRB-Basiskaart.

Tabel 2: Locaties en aangeboorde dieptes van de uitgevoerde boringen.

Boornr	X (m)	Y (m)	maaiveldhoogte (m TAW)	Diepte boring (cm-mv)	Diepte boring (m TAW)
BP1	67030,80	165058,20	31,69	120	30,49
BP2	67054,60	165042,90	31,74	100	30,74
BP3	67030,60	165022,00	32,22	120	31,02
BP4	67054,60	165006,10	32,25	100	31,25
BP5	67029,30	164986,00	32,52	100	31,52

1.4.3 Uitvoering

Het landschappelijk booronderzoek is uitgevoerd met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm. Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd, beschreven op voorgedrukte boorformulieren en gefotografeerd met een Panasonic Lumix DMC-FT30 camera.

De aardkundige situatie is gemiddeld tot 100 à 120 cm-mv gedocumenteerd. Hiermee is de diepste aardkundige eenheid waargenomen die relevant is voor het archeologisch vooronderzoek.

Het bodemonderzoek werd onder droge, bewolkte omstandigheden uitgevoerd op 5 januari 2021.

1.5 Observaties

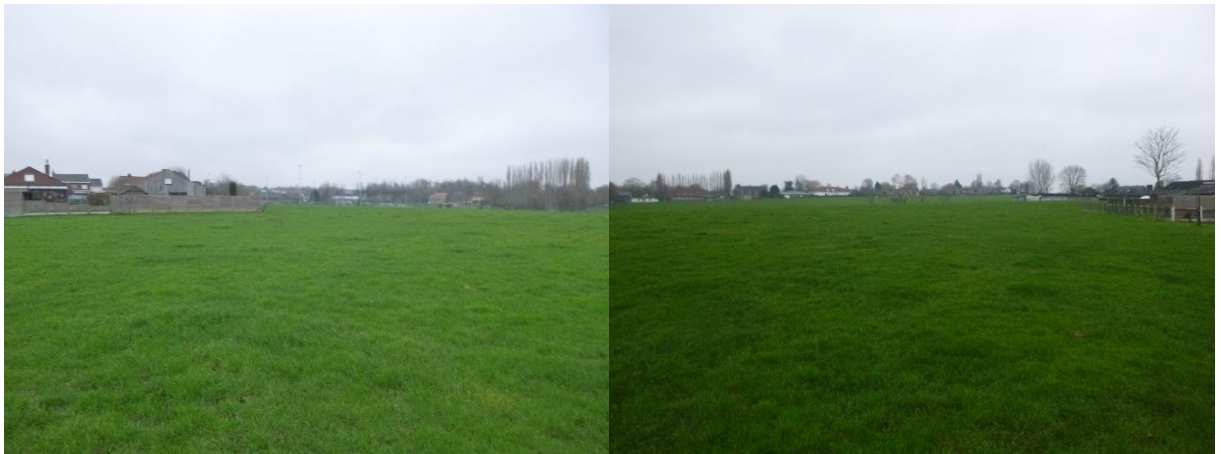
1.5.1 Terreinfoto's

Figuur 3: Omgevingsfoto's ter hoogte van BP1, genomen in noordelijke (links) en zuidelijke richting (rechts).

Figuur 4: Omgevingsfoto's ter hoogte van BP3, genomen in zuidoostelijke (links) en noordelijke richting (rechts).

Figuur 5: Omgevingsfoto's ter hoogte van BP5, genomen in oostelijke (links) en zuidwestelijke richting (rechts).

1.5.2 Lithologie, lithostratigrafie en bodem

Hieronder worden de lithologie, lithostratigrafie en bodemopbouw van de boringen beschreven. Boringen met een gelijkaardige opbouw worden gegroepeerd.

1.5.2.1 Boring BP1

De maaiveldhoogte ter hoogte van boorpunt BP1 bedroeg 31.69 m TAW. De omgeving van deze boring was in gebruik als weide. Enkele meters ten westen was een elektriciteitscabine aanwezig.

Tussen 0 en 55 cm-mv was een donkergrijsbruine bouwvoor aanwezig. Het sediment was opgebouwd uit humeus zandleem en bevatte baksteenspikkels en vlekken moederbodem. Tot op 100 cm-mv werd hieronder een pakket aangetroffen dat bestond uit grijsbruin zandleem. Vermoedelijk heeft deze laag een antropogeen karakter, al werden er geen baksteenspikkels of dergelijke aangetroffen.

Vanaf 100 cm-mv werd met zekerheid onverstoorde moederbodem aangetroffen. Tot op het einde van de boring (ca. 120 cm-mv) kon deze moederbodem omschreven worden als grijskleurig zandleem.

Figuur 6: Overzichtsfoto van boring BP1, uitgelegd van links naar rechts en van boven naar onder.

1.5.2.2 Boringen BP2-BP4

De maaiveldhoogtes ter hoogte van boorpunten BP2, BP3 en BP4 bedroegen respectievelijk 31.74, 32.22 en 32.00 m TAW. De omgeving van deze boringen was in gebruik als weide.

Vanaf het maaiveld tot op 25 cm-mv werd een donkergrijsbruine bouwvoor opgeboord. Het sediment was opgebouwd uit humeus zandleem. Tussen 25 en 40 à 50 cm-mv kon een laag waargenomen worden van geelgrijs zandleem. Het sediment bevatte een lichte concentratie roest en had een homogeen uiterlijk. Deze laag is mogelijk een overgangslaag tussen de bouwvoor en de moederbodem.

Vanaf 40 à 50 tot op het einde van de boring (ca. 100 à 120 cm-mv) kon de moederbodem omschreven worden als (geel)grijs tot beige kleurig zandleem met een lichte tot matige aanwezigheid van roest.

Figuur 7: Overzichtsfoto van boring BP2, uitgelegd van links naar rechts en van boven naar onder.

1.5.2.3 Boring BP5

De maaiveldhoogte ter hoogte van boorpunt BP5 bedroeg 32.5 m TAW. De omgeving van deze boring was in gebruik als weide.

Tussen het maaiveld en 30 cm-mv werd een donkergrijsbruine bouwvoor opgeboord. Het sediment bestond uit humeus zandleem. Tot op 50 cm-mv werd een geelgrijze overgangslaag aangetroffen. De laag bestond uit zandleem met een homogeen uiterlijk.

Vanaf 50 cm-mv werd de onverstoorte moederbodem aangetroffen. Tot op 75 cm-mv kon deze moederbodem omschreven worden als beigegekleurig zandleem met een lichte roestaanwezigheid. Tussen 75 en 85 cm-mv was het zandleem iets zwaarder en licht aangerijkt met klei. Vanaf 85 tot op het einde van de boring werd er tenslotte geelbeige zandleem aangeboord.

Figuur 8: Overzichtsfoto van boring BP5, uitgelegd van links naar rechts en van boven naar onder.

1.5.3 Structuren

Er werden geen structuren aangetroffen.

1.5.4 Planten en hout

Er werden geen planten- en houtresten aangetroffen.

1.5.5 Dierlijke resten

Er werden geen dierlijke resten aangetroffen.

1.5.6 Sporenfossielen

Er werden geen sporenfossielen aangetroffen.

1.5.7 Antropogene invloeden

In boring BP1 kan misschien een spoor van antropogene invloed herkend worden.

1.6 Synthese en interpretatie

1.6.1 Aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied

De aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied kon omschreven worden als een A-C bodemprofiel met een dunne homogene overgangslaag. In BP5 was er tussen 75 en 85 cm-mv een lichte aanrijking van klei waarneembaar.

De bodem bestond hoofdzakelijk uit zandleem met een beige-geelgrijze kleur en lichte tot matige roestverschijnselen. Dit sediment werd vermoedelijk op eolische wijze afgezet tijdens het laat-Pleistoceen, meer bepaald het Weichseliaan.

De informatie die uit de boringen kon worden afgeleid komt goed overeen met de gegevens van de Quartairgeologische kaart. De textuur van het sediment die in de boringen werd aangetroffen sluit aan bij de textuur die wordt beschreven op de Bodemkaart. Echter werd een uitlogingshorizont in geen enkele boring opgeboord. Ook de kleiaanrijking werd enkel in boring BP5 waargenomen.

1.6.2 Postdepositionele processen

In boring BP1 werd een dik grijsbruin pakket aangetroffen. Deze afzetting heeft mogelijk een antropogene oorsprong. De exacte reden valt echter met boringen niet te achterhalen. Mogelijk kan hierop tijdens het proefsleuvenonderzoek een antwoord gevonden worden.

1.7 Archeologische verwachtingen

1.7.1 Diepte, aard en ouderdom

De moederbodem werd op een diepte van 40 à 50 cm-mv aangetroffen. Enkel in boring BP1 was de natuurlijke bodem pas aanwezig vanaf 100 cm-mv.

Gezien het projectgebied zich in een gunstige landschappelijke situatie bevindt, een droge zandleemrug in de buurt van een beekvallei en de paleovallei van de Leie, is er een verhoogde kans op menselijke aanwezigheid vanaf de steentijden.

1.7.2 Aspecten van conservering

Tijdens het bodemonderzoek werd in geen enkele boring een goed bewaarde bodem aangetroffen. Hierdoor is de trefkans inzake in-situ bewaarde artefacten zeer gering. Grondvaste resten kunnen daarentegen wel nog bewaard zijn. Het archeologisch relevante niveau bevindt zich in de top van de moederbodem, net onder de bouwvoor of de overgangslaag.

1.7.3 Impact van geplande werken

De opdrachtgever plant de verkaveling van het terrein in 11 loten met een centrale wegenis en bijhorende infrastructuur. Gelet op de ondiepe ligging bedreigen de geplande werken, en de potentiële ingrepen in de individuele kavels, het archeologisch niveau. De in-situ bewaring van eventueel aanwezige sporen kan dus niet gegarandeerd worden.

1.8 Assessment

Gezien er geen goed bewaarde bodem werd aangetroffen in de boringen wordt een verkennend archeologisch booronderzoek niet zinvol geacht. Voor grondvaste resten is de trefkans echter groter. Hoewel er geen, of toch geen uitgesproken, bodemontwikkelingshorizonten aanwezig zijn kunnen de archeologische sporen, indien aanwezig op het terrein, toch behoorlijk bewaard zijn. Een proefsleuvenonderzoek is noodzakelijk om de aanwezigheid van de sporen te verifiëren.

2 Resultaten proefsleuvenonderzoek

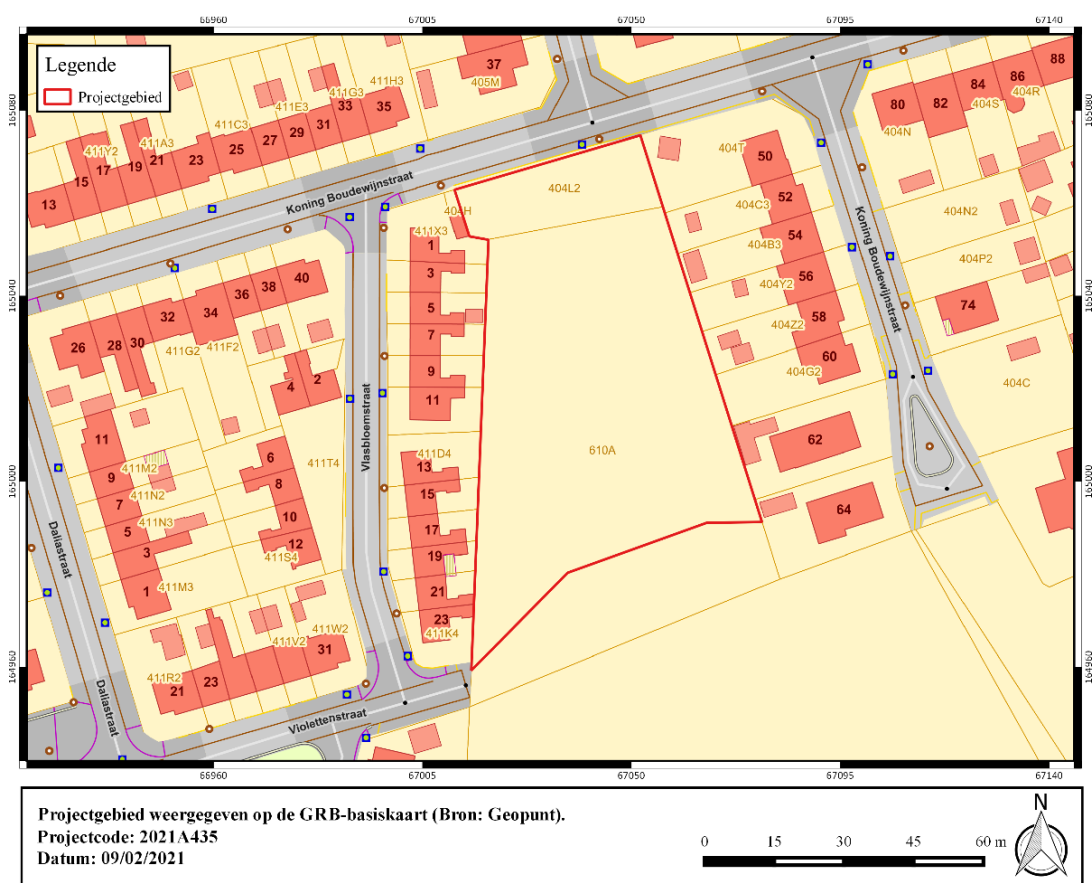
2.1 Projectomschrijving

2.1.1 Administratieve gegevens

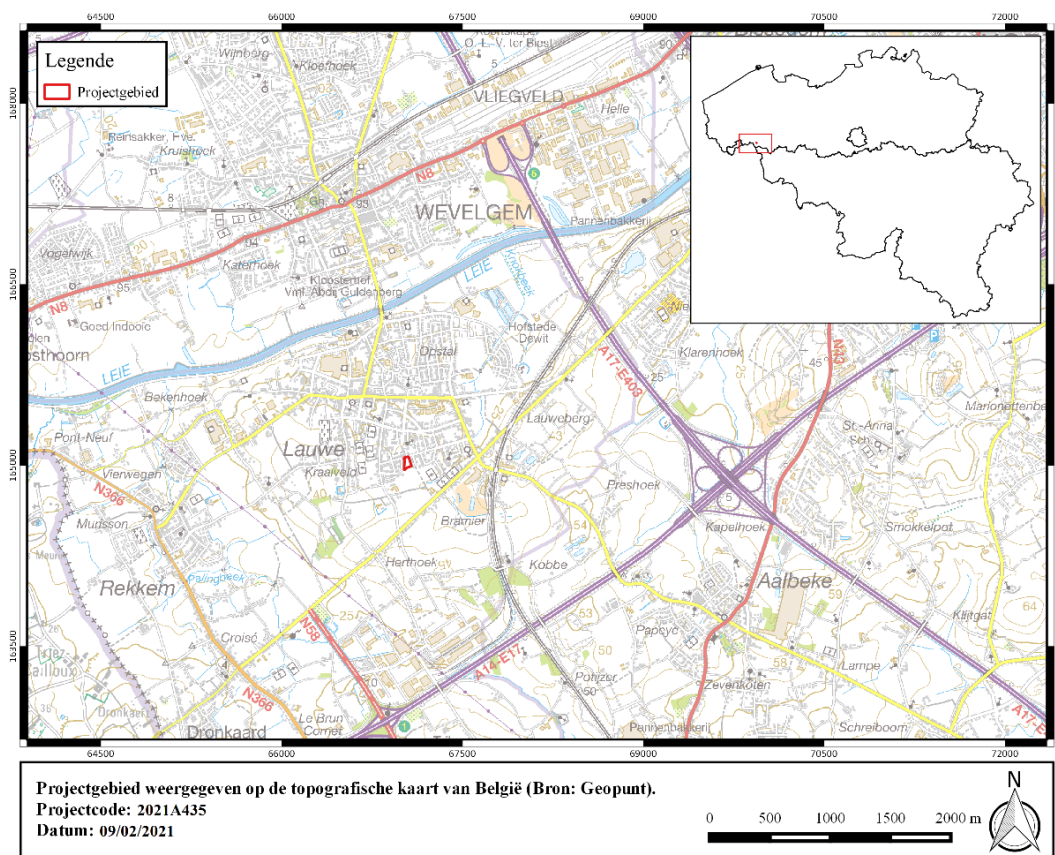
a) Archeologienota	ID 16552	
b) Projectcode bureauonderzoek	2020H316	
c) Projectcode landschappelijk bodemonderzoek	2020L144	
d) Projectcode proefsleuvenonderzoek	2021A435	
e) Interne projectcode	LABO-21	
f) Naam en erkenningsnummer van de erkende archeoloog	Ruben Willaert nv OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
g) De locatie van het onderzoek Zie Figuur 10	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Menen
	Deelgemeente	Lauwe
	Postcode	8930
	Adres	Koning Boudewijnstraat
	Toponiem	Koning Boudewijnstraat
	Bounding box (Lambert 72)	Xmin: 67011 Ymin: 164959 Xmax: 67078 Ymax: 165074
h) Kadastrale gegevens	Lauwe, Afdeling 3, Sectie B, nr's 404I2, 610a (partim)	
i) Actoren en specialisten (Ruben Willaert nv)	Jeroen Vanhercke Iris Vanhecke Tessa Van Esbroeck	Veldwerkleider/archeoloog GPS/archeoloog Archeoloog
j) Wetenschappelijke advisering k) (Ruben Willaert nv)	/	
l) Uitvoeringsdatum veldwerk	09/02/2021	
m) Oppervlakte projectgebied	4395,3 m ²	
n) Onderzochte oppervlakte	437 m ²	

Tabel 3: Administratieve gegevens proefsleuvenonderzoek.

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de Topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

2.1.2 Onderzoeksopdracht

2.1.2.1 Onderzoekskader

Aanleiding voor onderstaand archeologisch onderzoek is de realisatie van een nieuwe verkaveling ter hoogte van de Koning Boudewijnstraat in Lauwe. De opdrachtgever plant de verkaveling van het terrein in 11 loten met bijhorende centrale wegenis en infrastructuurwerken.

De oppervlakte van de loten varieert. De halfopen en gesloten woningen zijn allen voorzien van een tuinhuis en parkeerplaats in de vorm van een carport. In het oosten is nog een zone voorzien voor parkeergelegenheid. Dit wordt zowel in de vorm van carport als open ruimte gecreëerd (HEIRMAN 2020).

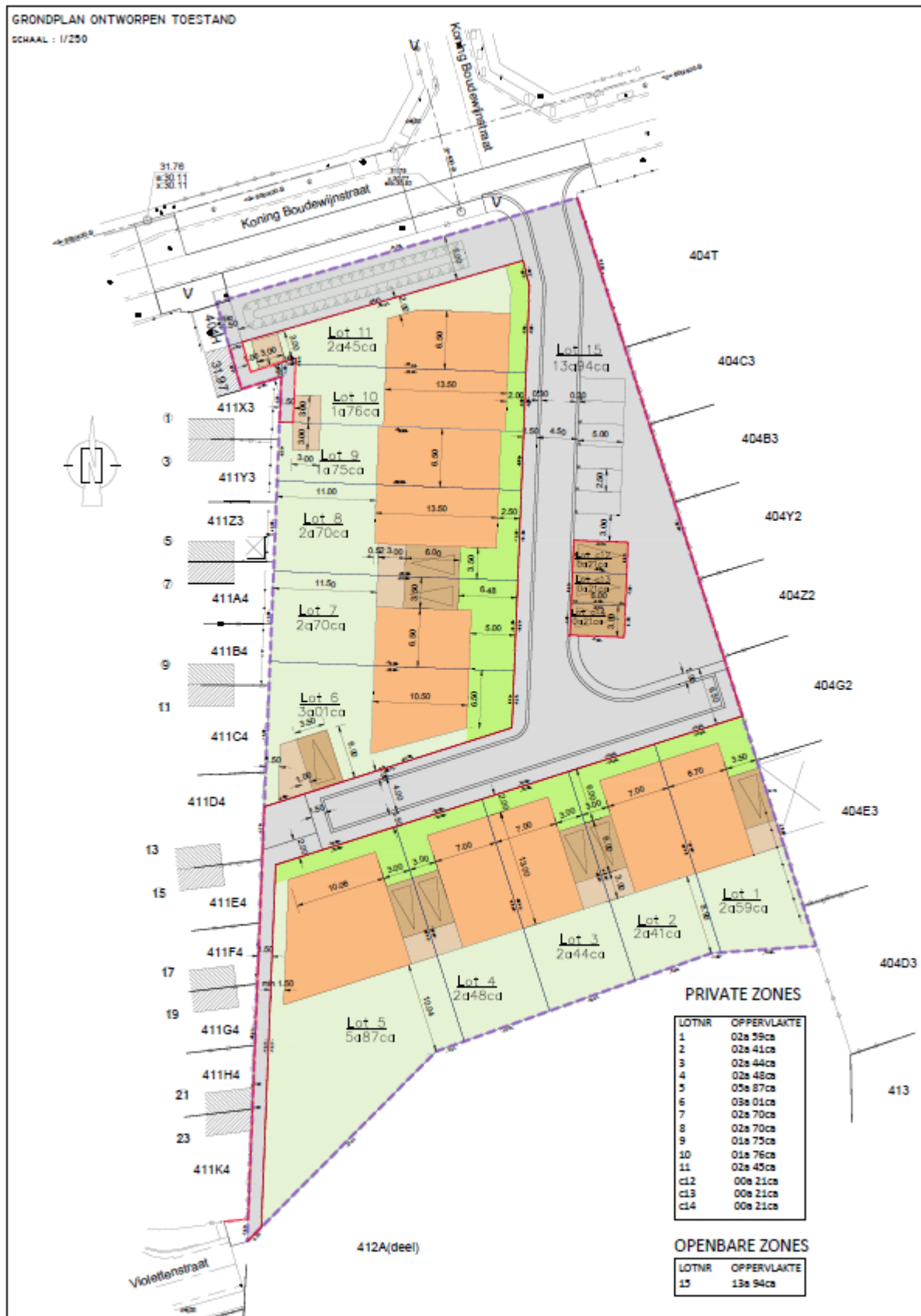
Over een totale oppervlakte van ca. 680 m² wordt een centrale wegenis aangelegd. In het noorden van het plangebied zal een wadi gerealiseerd worden over een oppervlakte van ca. 80 m² (HEIRMAN 2020, p16).

Het lijkt geen twijfel dat de geplande werken, het met de bouwwerken gepaard gaande werfverkeer en werkzones en de eventueel toekomstige ingrepen in de individuele kavels, het plangebied over het volledige terrein bedreigen. Er wordt bijgevolg uitgegaan van een integrale verstoring van het terrein (HEIRMAN 2020, p16).

GRONDPLAN ONTWERPEN TOESTAND

SCHAAL : 1/250

Figuur 11: Verkavelingsplan (Bron: opdrachtgever)

De fase van het onderzoekstraject die in dit rapport besproken wordt (projectcode: **2021A435**), bouwt verder op het bureauonderzoek (projectcode: **2020H316**) en het daar bij aansluitende programma van maatregelen. Na het bureauonderzoek werd een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd (projectcode: **2020L144**) om de aardkundige opbouw en de bewaring van de ondergrond in kaart te brengen. Hierbij werden geen delen van het terrein weerhouden voor een eventueel archeologisch booronderzoek en kon omwille van de kans op sporenarcheologie – meteen worden overgegaan tot een vooronderzoek met ingreep in de bodem. Dit vooronderzoek met ingreep in de bodem was noodzakelijk om de aan- of afwezigheid van archeologische sporen te kunnen vaststellen. Het doel van de archeologische terreininventarisatie was het maken van een archeologische evaluatie van de projectlocatie, m.a.w. inzicht te krijgen in de verspreiding, de densiteit, de aard en de chronologische waarde van de eventuele archeologische sporen op het terrein. De landschappelijke situatie en de gekende archeologische waarden in de omgeving wezen op de mogelijke aanwezigheid van archeologische sporen onder de bouwvoor.

Een prospectie met ingreep in de bodem op het terrein was effectief mogelijk op het terrein en de meest geschikte manier om archeologische resten in kaart te brengen, met beperkte schade aan eventueel aanwezige relictten. Het was ook noodzakelijk, gezien het feit dat de geplande werken een ingreep in de bodem impliceren waarbij *in-situ* bewaring onmogelijk is.

2.1.2.2 Onderzoeksvragen

Bij het uitvoeren en uitwerken van de archeologische prospectie is het van belang dat minstens onderstaande vragen beantwoord worden. Ze werden geformuleerd het in programma van maatregelen (projectcode: **2020H316**). Als er op basis van de resultaten nog bijkomende onderzoeksvragen gesteld konden worden tijdens het vooronderzoek met ingreep in de bodem, dienden deze ook gesteld en beantwoord te worden. De antwoorden zullen in het assessmentrapport aan bod komen. In hoofdstuk 1.3 worden de vragen nogmaals van een beknopt antwoord voorzien.

- Wat zijn de waargenomen bodemhorizonten? Hoe verhouden de waarnemingen in de profielputten zich ten opzichte van deze van het landschappelijk bodemonderzoek?
- In hoeverre is de bodemopbouw nog intact? Is er sprake van lokale verstoring?
- Zijn er bodemsporen aanwezig? In welke mate zijn ze natuurlijk of antropogeen? Beschrijf.
- Op welke diepte bevindt het archeologisch leesbare niveau? Is er sprake van meerdere sporenniveaus?
- Wat is de bewaringstoestand van de sporen?
- Kunnen de bodemkundige vaststellingen gerelateerd worden aan de eventuele afwezigheid van antropogene sporen?
- Wat is de relatie tussen het landschap, de bodem en de archeologische waarnemingen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren, is er een ruimtelijk verband?
- Kan op basis van het gerecupereerde materiaal een uitspraak gedaan worden over datering of fasering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van de waargenomen archeologische fenomenen een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de menselijke aanwezigheid?
- Zijn er indicaties die wijzen op de inrichting van een erf of nederzetting?

- Zijn er indicaties voor de inrichting van een funeraire ruimte? wat is de omvang? hoeveel niveaus? geschatte aantal individuen?
- Hoe verhouden de waarnemingen zich tot de cartografische gegevens en de gekende waarden in de omgeving?
- Wat betekenen de gegevens mogelijk voor een aanvulling van kennisleemtes van de lokale en regionale ontwikkeling en geschiedenis?
- Voor waardevolle vindplaats(en) die bedreigd worden door de geplande werkzaamheden: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (m.a.w. is behoud in situ mogelijk)?
- Voor bedreigde waardevolle vindplaatsen die niet in-situ bewaard kunnen blijven:
 - o Wat is de ruimtelijke afbakening (in X, Y en Z coördinaten) van de zone(s) voor vervolgonderzoek?
 - o Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht?
 - o Welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?
 - o Zijn er voor de beantwoording van de vraagstelling(en) natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke types staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

2.1.2.3 Randvoorwaarden

De archeologische werkzaamheden van het proefsleuvenonderzoek speelden zich volledig af binnen het kader dat gecreëerd wordt door de Code van Goede Praktijk (versie 4.0) en het programma van maatregelen.

Op de KLIP-plannen stonden ter hoogte van het projectgebied geen leidingen gekarteerd.

Figuur 12: Zicht op het terrein vanuit noordelijke hoek voor aanvang van het onderzoek.

Figuur 13: Start van het onderzoek

2.1.3 Onderzoeksstrategie

2.1.3.1 Actoren en wetenschappelijke begeleiding

Het archeologisch onderzoek werd uitgevoerd door archeologen van Ruben Willaert nv, vertegenwoordigd door Jeroen Vanhercke (erkend archeoloog/veldwerkleider) en Iris Vanhecke (archeoloog/GPS). De grondwerken werden uitgevoerd door Demarez-Marreel uit Pittem (West-Vlaanderen).

2.1.3.2 Chronologie

Het onderzoek vond plaats op dinsdag 9 februari 2021. Er werd gestart met de meest westelijke sleuf (de nummers van de sleuven geven de volgorde weer). Na het aanleggen van de drie geplande sleuven, werden geen aanvullende kijkvensters getrokken. Als laatste werd ook nog een coupe gezet op een natuurlijk spoor (S998) in sleuf 2 en 3. Na het archeologische terreinwerk werden de sleuven opnieuw gedicht op 10 februari 2021. De uitwerking en rapportage zijn van start gegaan op dinsdag 16 februari 2021.

2.1.3.3 Methode en organisatie

2.1.3.3.1 Terreinwerk

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van het proefsleuvenonderzoek volgen de methodiek die beschreven is in de Code van Goede Praktijk (versie 4.0) en respecteren de aanbevelingen uit het Programma van Maatregelen.

De locatie van de proefsleuven werd uitgezet met een GPS-toestel. Het betrof drie parallelle sleuven met een tussenafstand van 15 m (as op as) en een breedte van 2 m. De proefsleuven werden aangelegd met een rupskraan van 26 ton (Caterpillar 326). De graafbak had een platte rand van 2 m breed. Onder aanwezigheid van de veldwerkleider werd laagsgewijs verdiept tot op het archeologisch leesbare niveau. De sporen werden opgeschaafd, ingekrast, genummerd, gefotografeerd en ingemeten met het GPS-toestel (Trimble R6), waarmee ook de sleufwand, de hoogtes van het maaiveld en de hoogtes van het archeologisch vlak geregistreerd werden. In alle proefsleuven werd door middel van een profielput het bodemprofiel geregistreerd (d.m.v. foto, tekening en beschrijving). De profielputten werden eveneens ingemeten. De spreiding was van die aard dat elk deel van het terrein vertegenwoordigd was. De foto's werden genomen met een Nikon COOLPIX AW120 camera die verbonden was met een GETAC-tablet. De dimensies en oriëntatie werden aangeduid met een noordpijl en schaalbalk. De foto's werden opgeslagen op de tablet en later voorzien van een digitaal fotobord (met vermelding van projectcodes, datum, vlak- en spoornummer). Daarnaast waren er voorgedrukte vondstenkaartjes beschikbaar met onderstaande gegevens.

Projectcode: LABO-21 2021A435	VNR (vondstnummer)	Ruben Willaert restauratie & archeologie
Put:		
Vlak:		
Spoor:	Soort:	
Profiel:	Verzamelwijze:	
Laag:	Datum: 09/02/2021	

2.1.3.3.2 Verwerking

Na het terreinwerk werden de meetresultaten verwerkt tot een grondplan in QGIS. Foto's, tekeningen en beschrijvingen werden geïnterpreteerd en in een breder verband gebracht en vergeleken met de reeds beschikbare informatie uit het bureauonderzoek en het landschappelijk bodemonderzoek. Op basis van deze gegevens werden de onderzoeksvragen beantwoord en kon een advies tot geformuleerd worden omtrent het verderzetten of het beëindigen van het archeologisch traject.

2.1.3.4 Onderzoeksstrategie

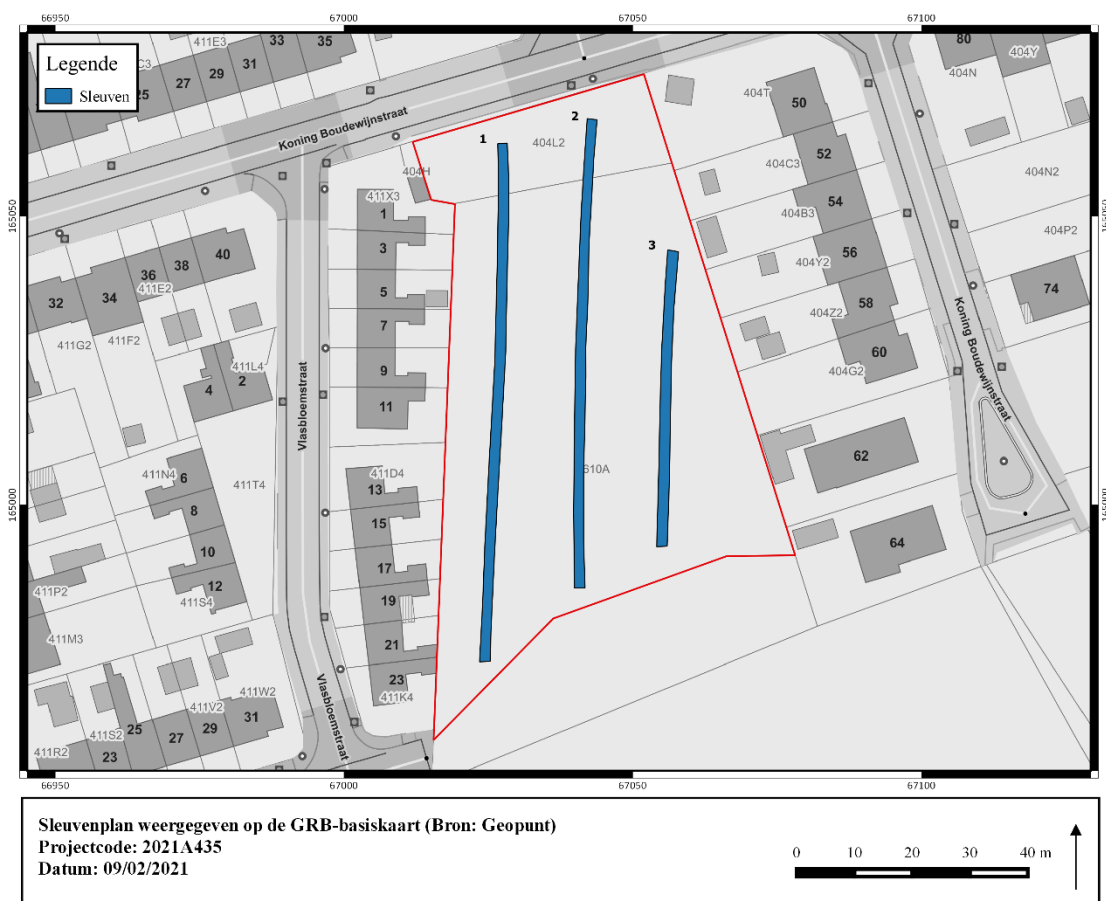
De inplanting van drie N-Z georiënteerde proefsleuven werd vastgelegd in het Programma van Maatregelen van het bureauonderzoek. Na het landschappelijk booronderzoek waren er geen overtuigende argumenten om het proefsleuvenplan uit het Programma van Maatregelen te wijzigen. De oorspronkelijke inplanting van de sleuven kon dus worden aangehouden.

Het terrein werd uiteindelijk geëvalueerd door middel van drie proefsleuven. Er werd beslist om geen kijkvensters aan te leggen, gezien - op twee grachtsegmenten na - archeologisch relevante sporen ontbraken. De aangelegde proefsleuven waren in totaal goed voor een oppervlakte van 437 m². Zo werd 9,94 van het totale projectgebied van 4.395m² archeologisch onderzocht. Daarmee kunnen de onderzoeksvragen beantwoord worden en kan een inschatting gemaakt worden van het archeologisch potentieel op het terrein.

	Opp. in m ²	Opp. procentueel
Oppervlakte projectgebied	4.395	100
Oppervlakte proefsleuf 1	178	4,05
Oppervlakte proefsleuf 2	156	3,55
Oppervlakte proefsleuf 3	103	2,34
Totale oppervlakte onderzoek	437	9,94

Tabel 4: Overzicht oppervlaktes proefsleuven (m²) en percentages.

Figuur 14: Sleuvenplan weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 15: Overzicht sleuven vanuit zuidwestelijke hoek.

2.2 Assessmentrapport

Dit assessmentrapport geeft de gegevens weer die verzameld werden tijdens het proefsleuvenonderzoek. Dit omvat informatie omtrent de bodem, stratigrafie, archeologische sporen en archeologisch vondstmateriaal. Ze werden beschreven, waar mogelijk gedateerd, vergeleken en samengebracht om tot een inschatting te komen van het archeologisch potentieel van het gebied. Het al dan niet nemen van verdere maatregelen kan vervolgens onderbouwd worden op basis van deze gegevens.

2.2.1 Landschappelijke context

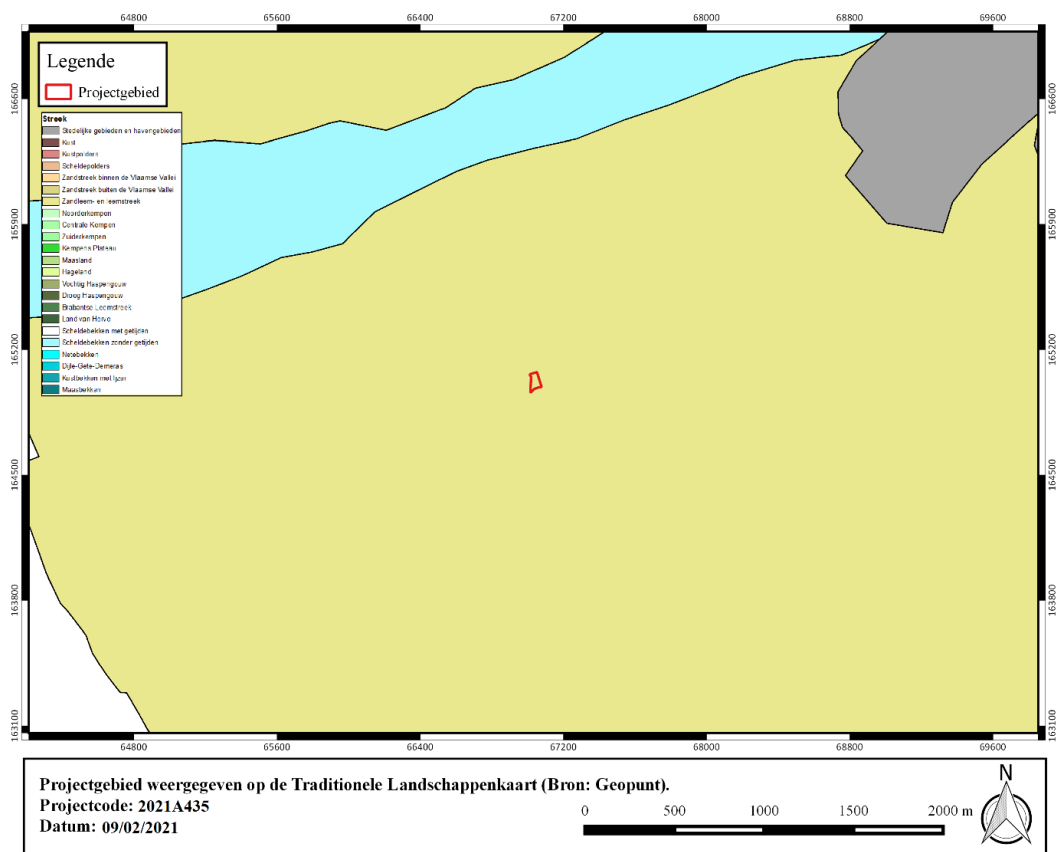
Het onderzoeksterrein is gelegen in Lauwe, deelgemeente van Menen in de provincie West-Vlaanderen. De Leie vormt in het noorden de natuurlijke grens met Wevelgem. In het oosten grenst Lauwe aan Marke en Aalbeke en in het zuiden en zuidwesten aan Rekkem. In het westen vormt de Meenensebeek de grens met Menen (uit: HEIRMAN 2020).

Het onderzoeksgebied is tot vandaag in gebruik als grasland. Het grenst ten noorden aan de Koning Boudewijnstraat, ten oosten en ten westen aan bebouwde percelen gelegen aan respectievelijk de Koning Bouwdewijnstraat en de Vlasbloemstraat en ten zuiden aan grasland.

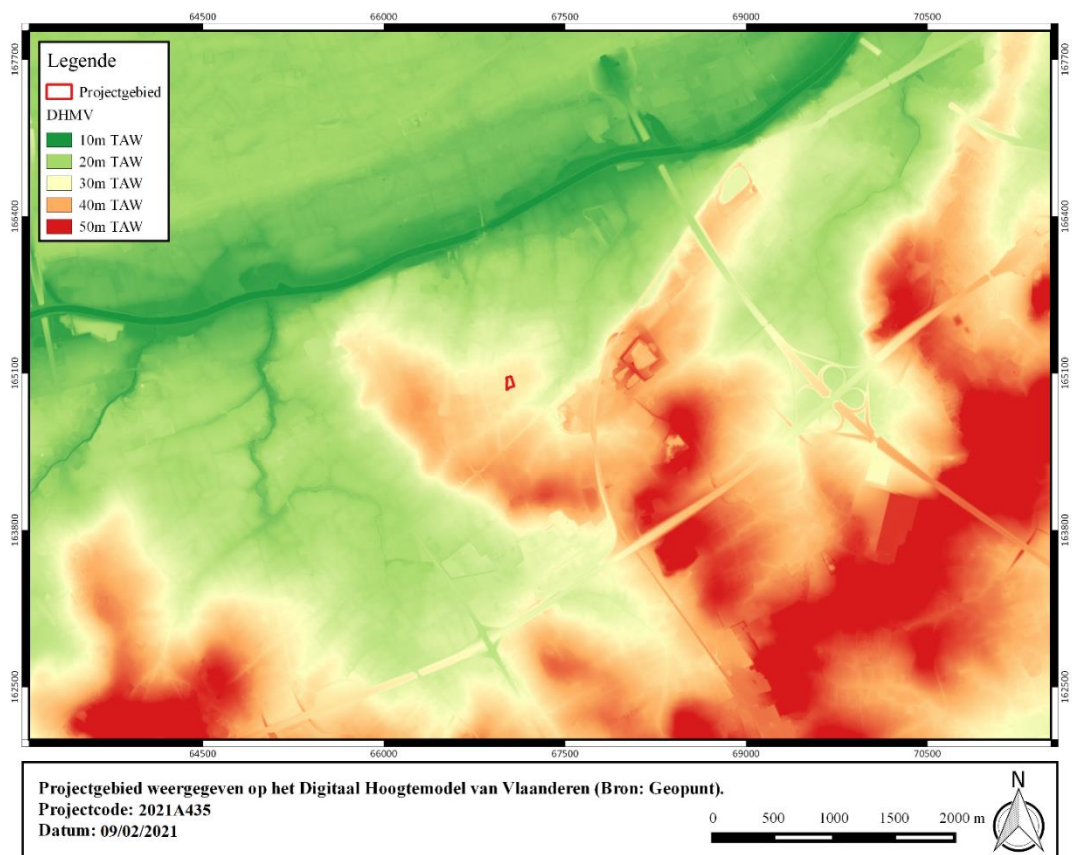
Het onderzoeksterrein is gelegen in de zandleem- en leemstreek in het westelijk deel van het lemig Schelde-Leie interfluvium. Het terrein is gelegen op de noordelijke helling van een noordwestelijke uitloper van een heuvelrug die zich ten oosten van het projectgebied bevindt. Het plangebied zelf situeert zich op een hoogte die varieert tussen 31,5 en 32,6m TAW. Het terrein kent een dalend verloop in noordelijke richting (uit: HEIRMAN 2020).

Hydrografisch gezien is het projectgebied gelegen in het Leiebekken met deelbekken Grensleie (uit: HEIRMAN 2020).

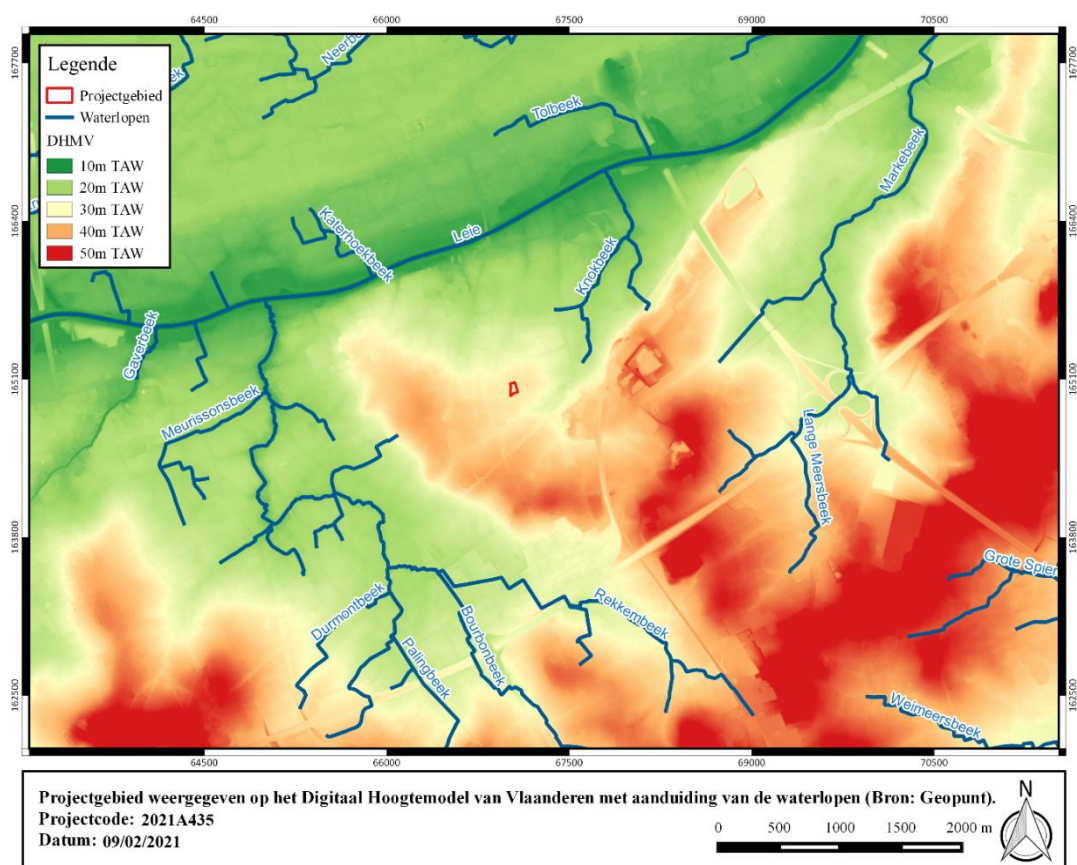

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de waterlopen

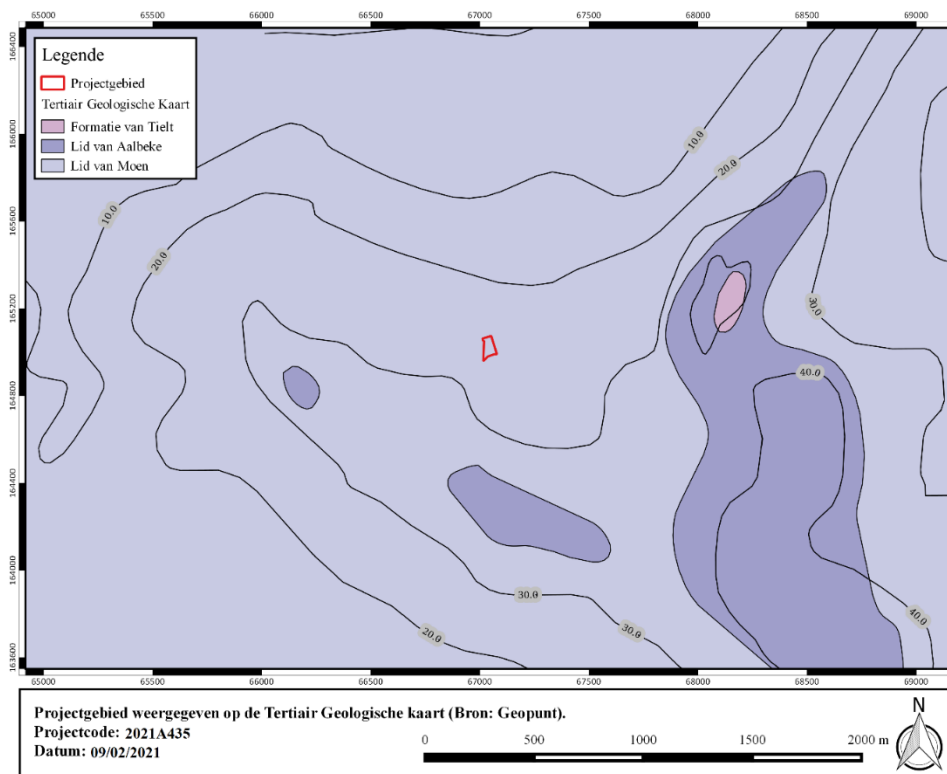
2.2.2 Aardkundige opbouw

2.2.2.1 Geologie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Moen** (Formatie van Kortrijk). Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

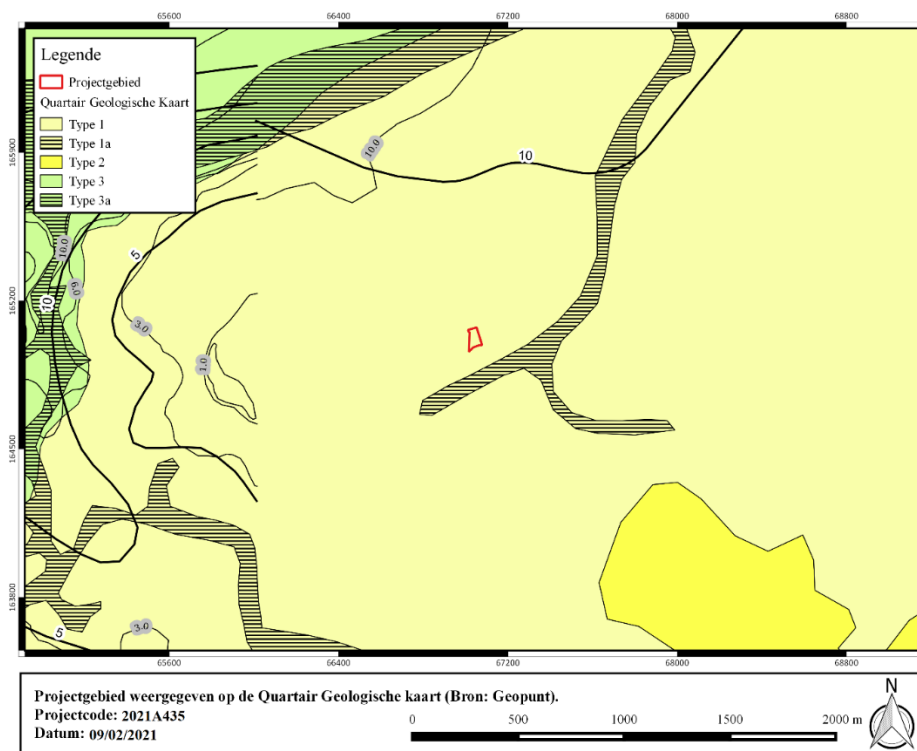
Het **Lid van Moen** is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleigere afzetting.

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt)

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holocene (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

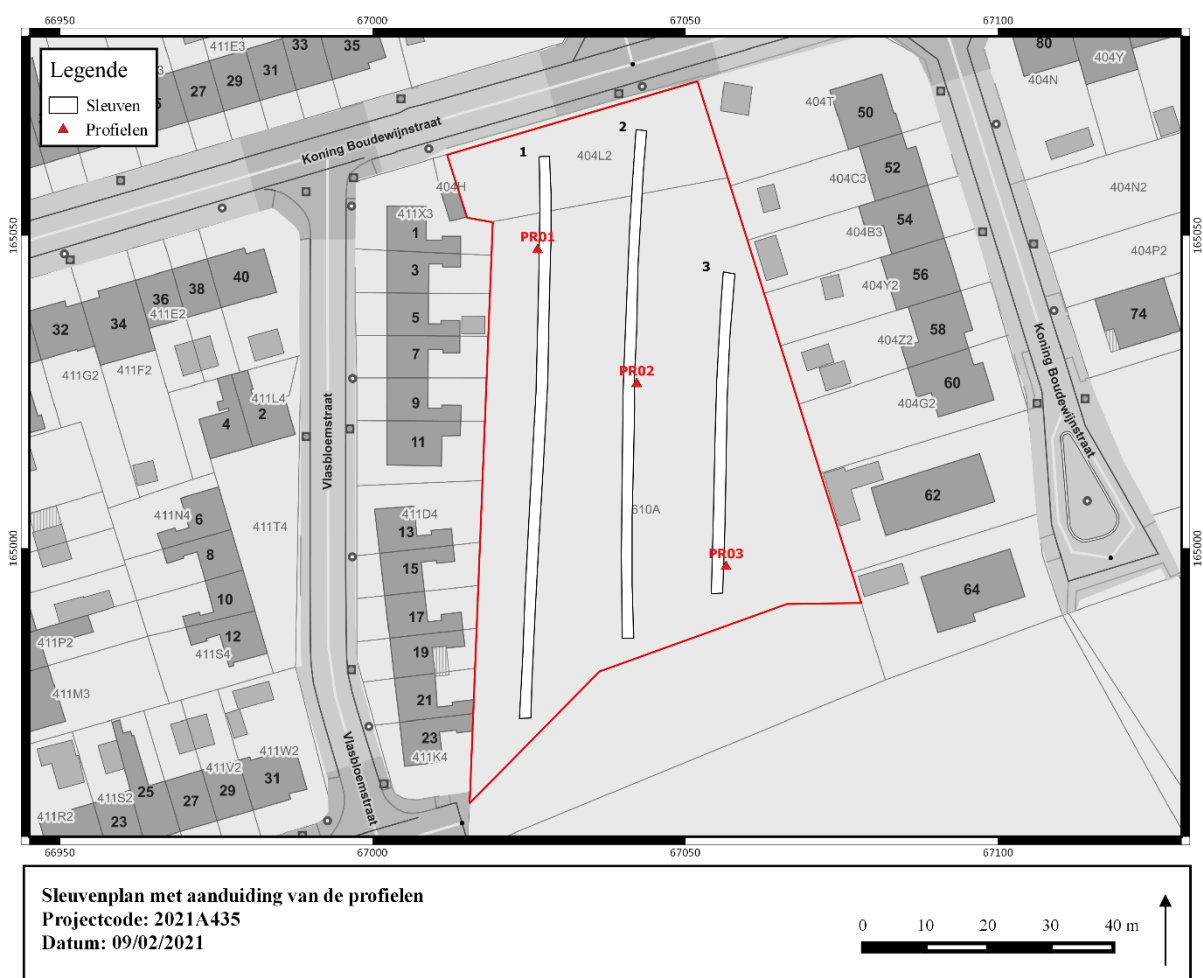

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt)

Het projectgebied wordt op de bodemkaart gekarteerd als het bodemtype **Lca**. Het bodemtype **Lca** is een matig droge zandleembodem met textuur B horizont. De Ap horizont rust op een E horizont van ca. 40 cm dik of rechtstreeks op de textuur B horizont. De textuur B is aangereikt met klei en sesquioxiden en is een bruin zwaar zandleem. Roestverschijnselen beginnen tussen 80 en 120 cm.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden drie profielen aangelegd om de bodemopbouw in kaart te brengen. De profielen werden in een bepaald patroon aangelegd om voldoende informatie over het volledige terrein te verzamelen. Hieruit kunnen we stellen dat het volledige onderzoeksgebied een zelfde opbouw kent. We nemen hierbij profiel 3 uit sleuf 3 als referentieprofiel.

Figuur 22: Sleuvenplan met aanduiding van de profielen (Bron: Geopunt).

Het referentieprofiel bevond zich in sleuf drie, in het zuidelijk deel van het projectgebied.

Het profiel had een bouwvoor van 30 dik (Ap) met een scherpe rechte ondergrens. De bouwvoor bestond uit fijn zand en was donkergrijsbruin van kleur. De horizont was eerder vochtig en humeus.

Onder bouwvoor bevond zich een Bt-horizont. Deze situeert zich op 30 tot 40 cm-mv en was beige-lichtbruin van kleur. De ondergrens is opnieuw scherp en recht. De textuur van deze horizont is zandleem tot zandig leem. Er kan lichte roest worden waargenomen.

Hieronder, van 40 tot 75 cm-mv, bevond zich een C-horizont. Deze kan worden opgedeeld in C1 en C2. De C1-horizont is geel-beige van kleur. Ze is vochtig met lichte tot matige roest. De ondergrens is opnieuw recht en duidelijk scherp waarneembaar.

Als laatste werd een C2-horizont aangetroffen van 75cm-mv tot het einde van het profiel. Hierdoor kunnen we dus niets zeggen over grensduidelijkheid en grensregelmaticheid. Deze horizont heeft een bruinbeige kleur. De C2-horizont heeft een iets grotere fractie klei ten opzichte van bovenstaande C1-horizont.

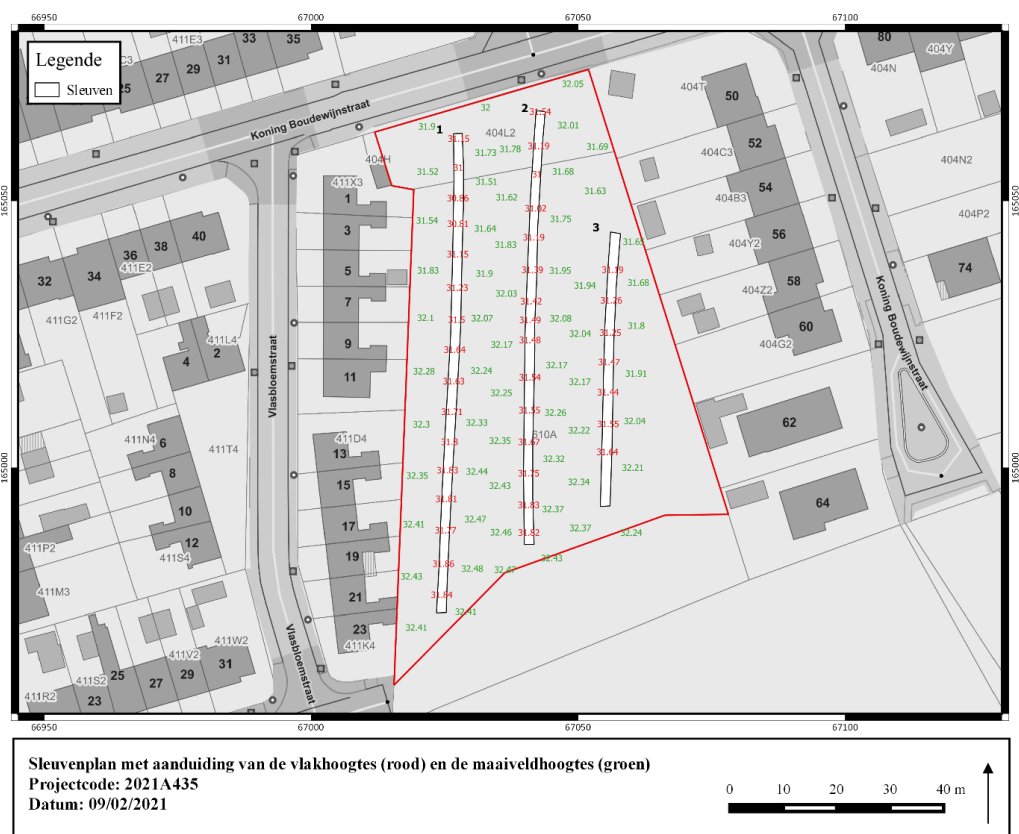

Figuur 23: Profiel 3

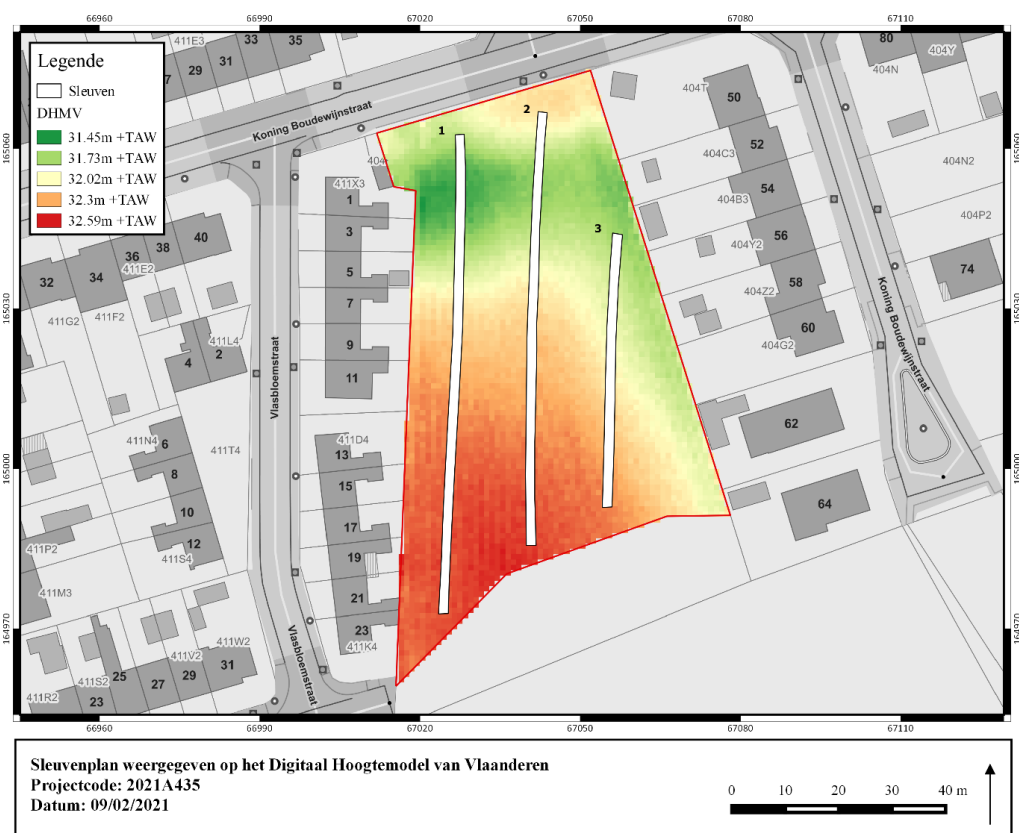
2.2.2.4 Stratigrafische opbouw van de site

De hoogte van het maaiveld ligt tussen 31,51 m TAW en 32,48 m TAW, met de hoogste waarden vooral in het zuiden van het terrein. De rest van het projectgebied is zo goed als vlak. Het archeologisch leesbare niveau bevindt zich op ongeveer 30,81 m TAW tot 31,86 m TAW en volgt de niveauverschillen van het maaiveld.

De locatie heeft een eenduidige stratigrafie. De sporen zijn bewaard en zichtbaar boven in de C-horizont. De diepte van het archeologisch leesbare niveau varieert slechts weinig over het terrein. Er is sprake van slechts één archeologisch niveau.

Figuur 24: Sleuvenplan met aanduiding van de vlakhoogtes.

Figuur 25: Sleuvenplan weergegeven op het Ditaal Hoogtemodel van Vlaanderen

Figuur 26: Sleuvenplan weergegeven op de meest recente orthofoto, middenschallig, winter.

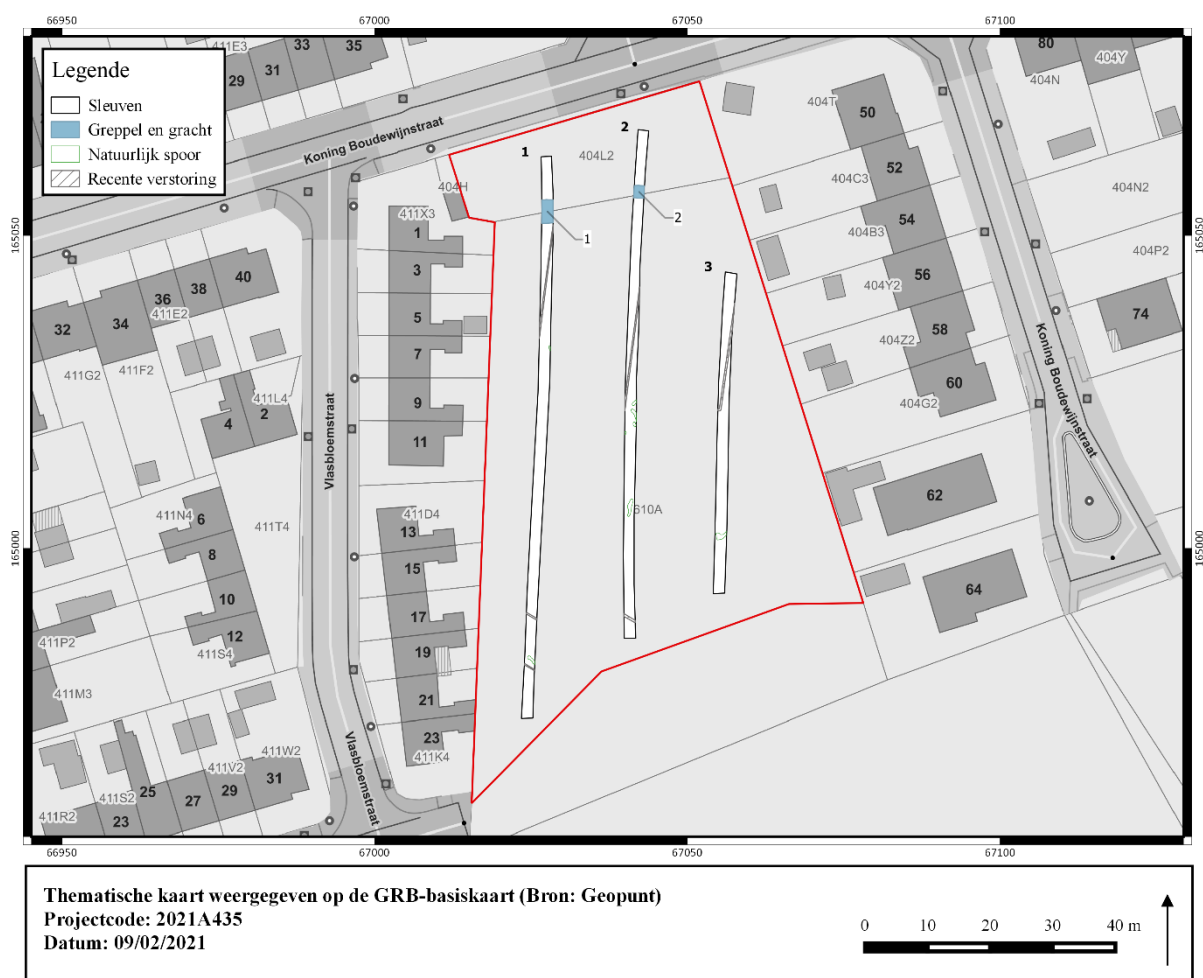
2.2.3 Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren

2.2.3.1 Algemeen

Tijdens de terreinevaluatie werden twee individuele spoornummers gebruikt voor archeologisch relevante sporen. Wat betreft de aard van het spoor, gaat het enkel over grachten/greppels. Wanneer eenzelfde gracht in meerdere sleuven werd aangetroffen, werd op het terrein per segment (en per sleuf) een spoornummer gegeven. Achteraf konden de twee segmenten aan elkaar worden gelinkt. Daarnaast werden natuurlijke sporen ingemeten onder het nummer S998. Recente verstoringen werden gegroepeerd onder het nummer S999. Bij het bespreken van de sporen wordt rekening gehouden met de spreiding, terwijl ook elke spoorcategorie en tijdsperiode aan bod komt.

Categorie	Aantal
Greppel/gracht	2
Natuurlijk spoor	8
Recente verstoring	6

Tabel 5: Aantal sporen per categorie.

Figuur 27: Thematische kaart weergegeven op de GRB-basiskaart.

2.2.3.2 Grachten

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden twee grachtsegmenten aangesneden. Ze kunnen herleid worden naar één gracht doordat ze op een duidelijke lijn liggen in het verlengde van elkaar. S1 werd aangetroffen bij de start van proefsleuf 1. De vulling is homogeen, donkergrijs-bruin. S2 werd aangesneden in proefsleuf 2. Het segment kent een zelfde vulling. De gracht heeft een lichte NO-ZW oriëntatie. De gracht volgt de perceelsgrens die wordt gekarteerd op de 19de-eeuwse en hedendaagse kaarten en bevindt zich duidelijk in de laagte die op het DHMV zichtbaar is.

Figuur 28: S1

Figuur 29: S2

2.2.3.3 Natuurlijke sporen

De geregistreerde natuurlijke sporen betreffen homogeen, lichtgrijze onregelmatige vlekken of gekromde vlekken die ontstaan zijn door bodemkundige processen en boomvallen. Ze bevonden zich in alle sleuven. De natuurlijke sporen in sleuf 2 (meest noordelijke NV) en 3 werden na het aanleggen van alle sleuven nog gecoupeerd. Hiermee kon de aard ervan worden bevestigd.

Figuur 30: Sleuf 2, spoor 998.

Figuur 31: Sleuf 2, spoor 998, coupe AB.

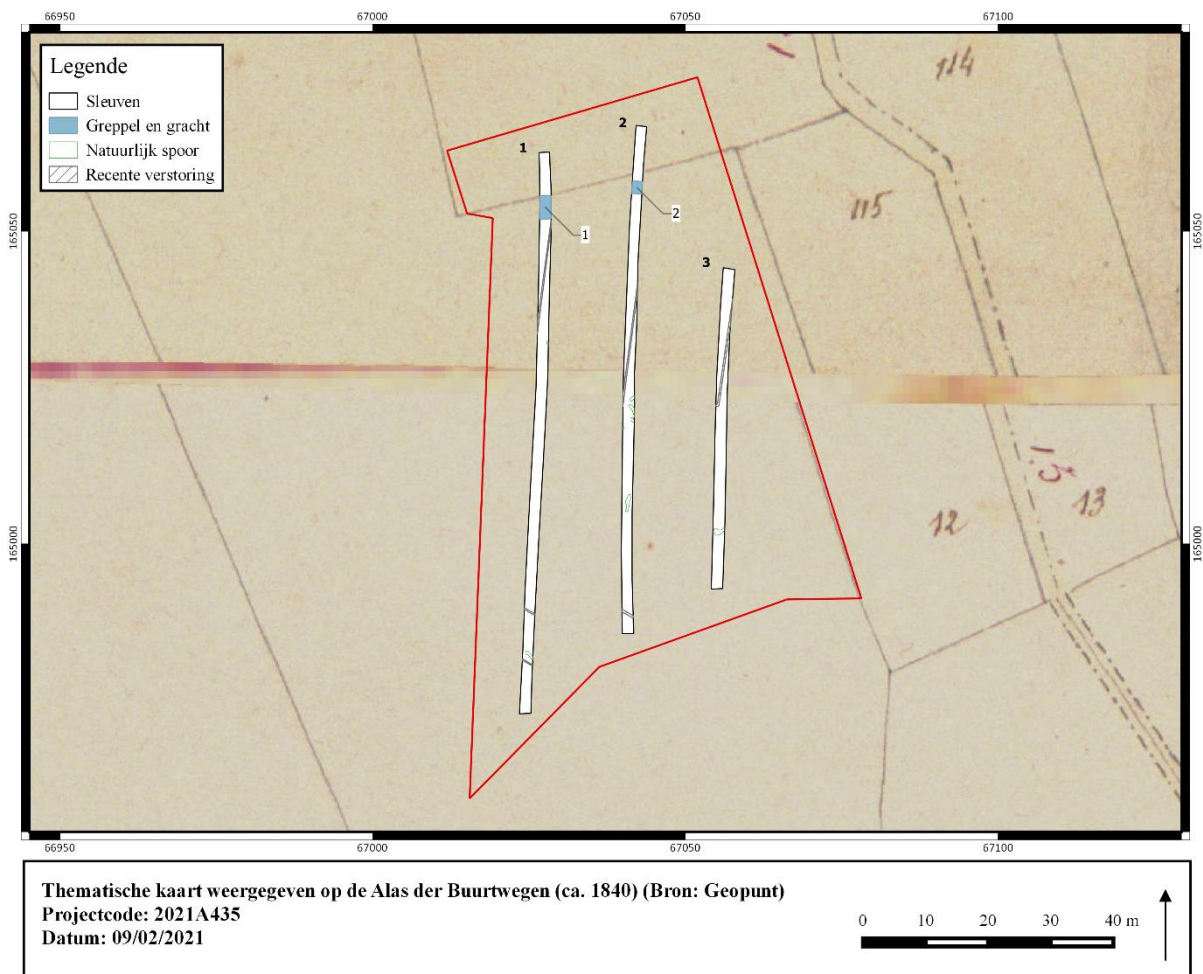
2.2.3.4 Recente verstoring

Er werden zes recente verstoringen aangetroffen. Ze zijn aanwezig in alle sleuven en betreffen allemaal recente drainages.

2.2.3.5 Synthese, interpretatie en datering

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn twee greppelsegmenten aangesneden die terug te leiden zijn naar één gracht. Er werden geen vondsten aangetroffen alsook werden geen specifieke inclusies opgemerkt. De historische kaarten kunnen ons echter wel een aanwijzing geven wat betreft de functie en datering van deze gracht. Op de 19de-eeuwse kaarten wordt namelijk voor het eerst een perceelsgrens gekarteerd op dezelfde locatie. De gracht die de percelen van elkaar scheidde is op de kleine depressie in het veld na niet meer zichtbaar, maar staat tot op heden aangegeven op de kadasterkaart.

De overige sporen zijn natuurlijk van aard of recent van datering (20ste eeuw).

Figuur 32: Sporen weergegeven op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) (Bron: Geopunt).

2.2.4 Landschappelijk kader na confrontatie met de eerdere bevindingen

Het landschappelijke kader dat in de proefsleuven naar voor kwam komt overeen met het landschappelijk kader uit het booronderzoek. Er werden geen nieuwe noch aanvullende elementen aangetroffen. Het gekende kader kon slechts worden bevestigd.

2.2.5 Assessment van de stalen

Er werden geen stalen genomen.

2.2.6 Assessment van de vondsten

Er konden tijdens het proefsleuvenonderzoek geen vondsten worden gerecupereerd.

2.2.7 Conservatie-assessment

Alle gegevens die gegenereerd zijn tijdens het onderzoek, zullen digitaal bewaard worden bij Ruben Willaert nv. Er zijn door het ontbreken van vondsten geen verdere maatregelen nodig met betrekking tot conservatie.

2.2.8 Interpretatie van de resultaten

Het proefsleuvenonderzoek heeft aangetoond dat binnen het projectgebied het archeologisch niveau nog is bewaard onder de ploeglaag, in de C-horizont. Op basis van vulling, aflijning en cartografische bronnen konden de sporen naar interpretatie en datering worden opgedeeld.

Alle sporen aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn, naast natuurlijke of recente sporen, grachten. De twee grachtsegmenten konden herleid worden tot één gracht. Er konden geen vondsten worden gerecupereerd alsook waren er geen kenmerkende inclusies aanwezig. Historisch kaartmateriaal kan ons echter wel helpen tot een datering te komen. De gracht valt op de 19de-eeuwse kaarten namelijk samen met een perceelsgrens.

Wanneer alle beschikbare informatie geëvalueerd wordt, kan er wel gesproken worden van een beperkte menselijke activiteit binnen het projectgebied. Het betreft echter een *off-site* agrarische activiteit. Van een potentiële archeologische kenniswinst is binnen het projectgebied echter geen sprake.

2.2.9 Confrontatie resultaten met voorgaande onderzoeksfases

Het bureauonderzoek gaf al een overzicht van de aanwijzingen voor menselijke bewoning in de omgeving van het projectgebied. Binnen een straal van 2km zijn enkele CAI-meldingen gekend die dateren van de steentijden tot en met de late middeleeuwen en jongere perioden. Het gaat echter allemaal om losse vondsten, gezien er in de ruime omgeving nog geen archeologische sites werden opgegraven. De aanwezigheid van archeologische sporen was op basis van deze gegevens niet uit te sluiten.

Het proefsleuvenonderzoek heeft een kleine hoeveelheid sporen aan het licht gebracht.

2.2.10 Verwachting archeologisch erfgoed

De verwachting naar archeologisch erfgoed binnen het projectgebied is laag. Er werd slechts een handvol sporen aangetroffen die archeologisch relevant zouden kunnen zijn. De 19de-eeuwse grachtsegmenten wijzen niet in de richting van een nederzetting of een andere soort vindplaats.

2.3 Beantwoording van de onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen werden in het assessmentrapport beantwoord. Hieronder worden ze nog eens van een bondig antwoord voorzien.

- **Wat zijn de waargenomen bodemhorizonten? Hoe verhouden de waarnemingen in de profielputten zich ten opzichte van deze van het landschappelijk bodemonderzoek?**

Er konden vier bodemhorizonten worden onderscheiden. Als bovenste horizont was een ploeglaag Ap aanwezig. Hieronder bevond zich een Bt-horizont. Als laatste konden nog een C1 en C2 horizont worden waargenomen.

De waarnemingen in de profielputten komen vrij goed overeen met deze van het landschappelijk bodemonderzoek. Enkel de Bt-horizont kon in de boringen minder goed herkend worden en werd er beschreven als een mogelijke menglaag tussen Ap en C1.

- **In hoeverre is de bodemopbouw nog intact? Is er sprake van lokale verstoring?**

De bodemopbouw is gelijkaardig over het volledige terrein. De natuurlijke bodemopbouw is niet meer volledig bewaard en de recente bodemingrepen door de mens reiken tot ca. 30 cm diep. Archeologische sporen zijn vast te stellen in de C1 horizont. In elke sleuf zijn enkele recente verstoringen waar te nemen onder de vorm van drainages.

- **Zijn er bodemsporen aanwezig? In welke mate zijn ze natuurlijk of antropogeen? Beschrijf.**

Er werden 16 sporen geregistreerd. Het betreffen twee grachtsegmenten, acht natuurlijke sporen en zes recente verstoringen.

- **Op welke diepte bevindt het archeologisch leesbare niveau? Is er sprake van meerdere sporenniveaus?**

Het archeologisch leesbare niveau bevindt zich op 30,81m TAW tot 31,86m TAW, zo'n 60 tot 70 cm onder het maaiveld. Er is sprake van slechts één sporenniveau. Sporen werden aangetroffen in de C1-horizont.

- **Wat is de bewaringstoestand van de sporen?**

De sporen kennen een goede bewaringstoestand, ze tekenden zich duidelijk af in de moederbodem.

- **Kunnen de bodemkundige vaststellingen gerelateerd worden aan de eventuele afwezigheid van antropogene sporen?**

Niet van toepassing; er werden effectief antropogene sporen aangetroffen.

- **Wat is de relatie tussen het landschap, de bodem en de archeologische waarnemingen?**

Er kan op basis van het proefsleuvenonderzoek geen gedetailleerde uitspraken te doen over deze relaties gezien het aantal archeologisch relevante sporen zeer schaars te noemen is. De kleine oppervlakte van het terrein maakt een extrapolatie ook moeilijk.

- **Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren, is er een ruimtelijk verband?**

Er werden geen structuren aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek. De twee grachtsegmenten maken wel deel uit van dezelfde grachtstructuur.

- **Kan op basis van het gerecupereerde materiaal een uitspraak gedaan worden over datering of fasering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?**

Er kon geen vondstmateriaal worden verzameld tijdens het proefsleuvenonderzoek. De grachtsegmenten konden aan de hand van 19de-eeuwse kaarten worden gedateerd.

- **Kan op basis van de waargenomen archeologische fenomenen een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de menselijke aanwezigheid?**

Over de aard van de menselijke aanwezigheid binnen het projectgebied kan weinig gezegd worden wegens een schaarste aan archeologisch relevante sporen.

- **Zijn er indicaties die wijzen op de inrichting van een erf of nederzetting?**

Er zijn geen sporen die wijzen op de inrichting van een erf of nederzetting.

- **Zijn er indicaties voor de inrichting van een funeraire ruimte? wat is de omvang? hoeveel niveaus? geschatte aantal individuen?**

Er zijn geen indicaties voor de inrichting van een funeraire ruimte.

- **Hoe verhouden de waarnemingen zich tot de cartografische gegevens en de gekende waarden in de omgeving?**

In de wijde omgeving zijn tot op heden nog geen archeologische sites aan het licht gekomen. De enige informatie over de omgeving is afkomstig van losse vondsten. Dit proefsleuvenonderzoek aan de Koning Boudewijnstraat volgt de trend van onderzoeken in het verleden.

- **Wat betekenen de gegevens mogelijk voor een aanvulling van kennisleemtes van de lokale en regionale ontwikkeling en geschiedenis?**

De aangetroffen sporen hebben geen nieuwe informatie opgeleverd omtrent de lokale en regionale geschiedenis.

- **Voor waardevolle vindplaats(en) die bedreigd worden door de geplande werkzaamheden: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (m.a.w. is behoud in situ mogelijk)?**

De geplande bodemingrepen zullen de ondergrond verstoren, maar ze zullen geen archeologische vindplaats beschadigen.

- **Voor bedreigde waardevolle vindplaatsen die niet in-situ bewaard kunnen blijven:**

- **Wat is de ruimtelijke afbakening (in X, Y en Z coördinaten) van de zone(s) voor vervolgonderzoek?**

Niet van toepassing, er is geen vervolgonderzoek nodig.

- **Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht?**

Niet van toepassing, er is geen vervolgonderzoek nodig.

- **Welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?**

Niet van toepassing, er is geen vervolgonderzoek nodig.

- **Zijn er voor de beantwoording van de vraagstelling(en) natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke types staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?**

Niet van toepassing, er is geen vervolgonderzoek nodig.

2.4 Samenvatting

De aanleiding voor onderstaand archeologisch onderzoek is de geplande realisatie van een verkaveling ter hoogte van de Koning Boudewijnstraat in Lauwe. De opdrachtgever plant 11 loten die in oppervlakte variëren. Zowel de gesloten als halfopen woningen worden allen voorzien van een tuinhuis en parkeerplaats in de vorm van een carport. Daarnaast wordt ook in het oosten van het projectgebied een zone met parkeergelegenheid gecreëerd. Vervolgens wordt ook een centrale wegenis aangelegd over een oppervlakte van 680 m². Als laatste zal in het noorden van het projectgebied ook nog een wadi worden gerealiseerd met een totale oppervlakte van 80 m². Er kan bijgevolg worden uit gegaan van een integrale verstoring van het volledige plangebied. De geplande werken zullen aanzienlijke bodemingrepen met zich meebrengen en het bodemarchief verstoren. Aangezien de oppervlakte van het projectgebied 3.000m² overstijgt en de bodemingrepen over meer dan 1.000m² zullen plaatsvinden, was het nodig een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

De fase van het onderzoekstraject die in dit rapport besproken wordt (projectcode: **2021A435**), bouwt verder op het bureauonderzoek (projectcode: **2020H316**) en het daar bij aansluitende programma van maatregelen. Na het bureauonderzoek werd een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd (projectcode: **2020L144**). Hierbij werden geen delen van het terrein weerhouden voor een eventueel archeologisch booronderzoek en kon meteen – omwille van de kans op sporenarcheologie – worden overgegaan tot een vooronderzoek met ingreep in de bodem. Dit was noodzakelijk om de aan- of afwezigheid van archeologische sporen te kunnen nagaan. Het doel van de archeologische terreininventarisatie was het maken van een archeologische evaluatie van de projectlocatie, m.a.w. inzicht te krijgen in de verspreiding, de densiteit, de aard en de chronologische waarde van de eventuele archeologische sporen op het terrein. De landschappelijke situatie en de gekende archeologische waarden in de omgeving wezen op de mogelijke aanwezigheid van grondvaste sporen die zichtbaar zijn onder de bouwvoor.

Een prospectie met ingreep in de bodem op het terrein was effectief mogelijk op het terrein en de meest geschikte manier om archeologische resten in kaart te brengen, met beperkte schade aan eventueel aanwezige relictten. Het was ook noodzakelijk, gezien het feit dat de geplande werken een ingreep in de bodem impliceren waarbij *in-situ* bewaring mogelijk onmogelijk is.

Het terrein werd uiteindelijk geëvalueerd door middel van drie proefsleuven. Er werden geen extra kijkvensters aangelegd. De aangelegde proefsleuven waren in totaal goed voor een oppervlakte van 437 m². Zo werd bijna 10 % van het totale projectgebied van 4.395m² archeologisch onderzocht. Op basis van deze oppervlakte konden de onderzoeksvragen beantwoord worden en kon een inschatting gemaakt worden van het archeologisch potentieel op het terrein.

Er werden eveneens drie bodemprofielen geregistreerd. Daaruit blijkt dat de menselijke verstoring in de vorm van een ploeglaag tot ongeveer 30 cm onder het huidige maaiveld reikt.

Onder ploeglaag bevond zich een Bt-horizont. Als laatste werd een duidelijke C1 en C2-horizont aangetroffen. Sporen waren waarneembaar in de C1-horizont.

Tijdens de terreinevaluatie werden twee archeologisch relevante sporen geregistreerd. Daarnaast werden ook enkele natuurlijke sporen en drainages aangetroffen. De twee archeologische sporen waren grachtsegmenten die konden herleid worden tot één gracht. Er werden geen plattegronden of configuraties aangesneden die kunnen wijzen op bewoning of een uitgebreide activiteitenzone binnen het projectgebied. Er konden geen vondsten worden gerecupereerd.

De resultaten van het proefsleuvenonderzoek wijzen niet op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats binnen het huidige projectgebied. Er werd enkel een perceleringsgracht aangetroffen die wordt gekarteerd op 19de-eeuwse kaarten.. De kans op kennisvermeerdering is bijgevolg zeer gering tot onbestaande. Verder archeologisch onderzoek is bijgevolg als weinig zinvol.

3 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2020

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Heirman F., 2020. *Koning Boudewijnstraat (Menen, West-Vlaanderen). Archeologienota Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek*, Ruben Willaert nv, Brugge.

Kaartenhuis Brugge

Van Goidsenhoven W., 2020. *Koning Boudewijnstraat (Menen, West-Vlaanderen). Archeologienota Deel 2: Programma van Maatregelen*, Ruben Willaert nv, Brugge.

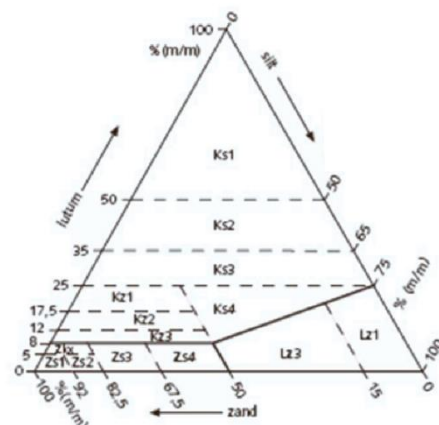
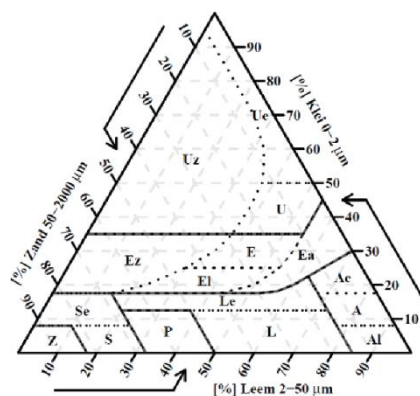
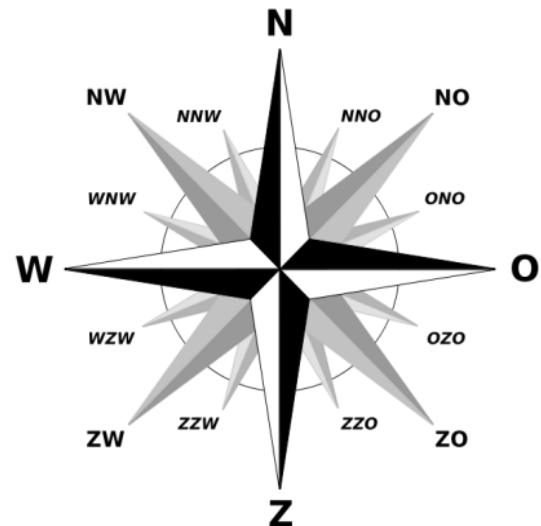
Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

4 Bijlagen

4.1 Lijst met gebruikte afkortingen

Divers	
S	spoor
PR	profiel
-mv	beneden maaiveldhoogte

Aard spoor	
REC	recente verstoring
NV	natuurlijk spoor
GA	gracht

Figuren: Windroos (boven rechts), de Belgische textuurdriehoek (onder links) en de Nederlandse textuurdriehoek (onder rechts).

4.2 Boorlijst

Boor nr	Eenheid nr	Boven-grens (cm-mv)	Onder-grens (cm-mv)	Boven-grens (mTAW)	Onder-grens (mTAW)	Bodem-horizont	Textuur	Textuur omschrijving	Type zand	Type zand omschrijving	kleur (visueel)	Vochtigheid	oxidoreductie-verschijnselen	Overige
BP1	1	0	55	31,69	31,14	Ap	L	zandleem/zandig leem	Z3	fijn zand	Donkergrijsbruin	Vochtig	/	Humeus, baksteenspikkels, Mbvlekken
	2	55	100	31,14	30,69	Cg/r	L	zandleem/zandig leem	Z3	fijn zand	Grijsbruin	Nat	Ap	
	3	100	120	30,69	30,49	Cg	L	zandleem/zandig leem	Z3	fijn zand	Grijs	Nat	Matige roest	
BP2	1	0	25	31,74	31,49	Ap	L	zandleem/zandig leem	Z3	fijn zand	Donkergrijsbruin	Vochtig	/	Humeus
	2	25	50	31,49	31,24	A/C	L	zandleem/zandig leem	Z3	fijn zand	Geelgrijs	Vochtig	Lichte roest	Overgangslaag, homogeen
	3	50	100	31,24	30,74	Cg	L	zandleem/zandig leem	Z3	fijn zand	Geelgrijs	Vochtig	Lichte roest	
BP3	1	0	25	32,22	31,97	Ap	L	zandleem/zandig leem	Z3	fijn zand	Donkergrijsbruin	Vochtig	/	Humeus
	2	25	50	31,97	31,72	A/C	L	zandleem/zandig leem	Z3	fijn zand	Geelgrijs	Vochtig	Lichte roest	Overgangslaag, homogeen
	3	50	120	31,72	31,02	Cg	L	zandleem/zandig leem	Z3	fijn zand	Beige	Vochtig	Matige tot sterke roest	
BP4	1	0	25	32,25	32,00	Ap	L	zandleem/zandig leem	Z3	fijn zand	Donkergrijsbruin	Vochtig	/	Humeus
	2	25	40	32,00	31,85	A/C	L	zandleem/zandig leem	Z3	fijn zand	Geelgrijs	Vochtig	Lichte roest	Overgangslaag, homogeen
	3	40	100	31,85	31,25	Cg	L	zandleem/zandig leem	Z3	fijn zand	Grijs	Vochtig	Lichte tot matige roest	
BP5	1	0	30	32,52	32,22	Ap	L	zandleem/zandig leem	Z3	fijn zand	Donkerrgrijsbruin	Vochtig	/	Humeus
	2	30	50	32,22	32,02	A/C	L	zandleem/zandig leem	Z3	fijn zand	Geelgrijs	Vochtig	/	Overgangslaag, homogeen
	3	50	75	32,02	31,77	Cg	L	zandleem/zandig leem	Z3	fijn zand	Beige	Vochtig	Lichte roest	

	4	75	85	31,77	31,67	Cg	Le	zware zandleem/zwaar zandige leem	Z3	fijn zand	Beige	Vochtig	Matige roest	Lichte aanrijking van klei
	5	85	100	31,67	31,52	Cg	L	zandleem/zandig leem	Z3	fijn zand	Geelbeige	Vochtig	Matige roest	

4.3 Sporenlijst

PUTNR	VLAKNR	SPOORNR	AARDSPoor	TINT	HOOFDKLEUR	NEVENKLEUR	TEXTUUR	GEVLEKT
1	1	1	GR	DONKER	GR	BR	LZ1	Homogeen
1	1	2	GR	DONKER	GR	BR	LZ1	Homogeen
1	1	998	NV	LICHT	GR	BR	LZ1	Homogeen
1	1	999	REC	LICHT	GR	BR	LZ1	Homogeen

4.4 Vondsten- en monsterlijst

VONDS	PUT	VLAK	SPOOR	VULLING	INHOUD	MONSTER	VERZAMEL
-	-	-	-	-	-	-	-

4.5 Fotolijst

PUT	VLAK	SPOOR	PROFIELNUMMER	VOLG NR	OPMERKING	SOORT	BESTABD	DATUM
3	1	998		AB		CP	LABO-21_P3_SP998_637484646534021193.jpeg	9/02/2021 10:50:53
3	1	998		AB		CP	LABO-21_P3_SP998_637484646520772097.jpeg	9/02/2021 10:50:52
3	1	998		AB		CP	LABO-21_P3_SP998_637484646507223964.jpeg	9/02/2021 10:50:50
2	1	998				DE	LABO-21_P2_SP998_637484642660758576.jpeg	9/02/2021 10:44:26
2	1	998				DE	LABO-21_P2_SP998_637484642646272609.jpeg	9/02/2021 10:44:24
3	1					OV	LABO-21_P3_V1_637484639921389238.jpeg	9/02/2021 10:39:52
3	1					OV	LABO-21_P3_V1_637484639908349838.jpeg	9/02/2021 10:39:50
3	1					OV	LABO-21_P3_V1_637484639895329843.jpeg	9/02/2021 10:39:49
3	1					OV	LABO-21_P3_V1_637484639880802394.jpeg	9/02/2021 10:39:48
3	1					OV	LABO-21_P3_V1_637484639866778416.jpeg	9/02/2021 10:39:46
3	1					OV	LABO-21_P3_V1_637484639852748479.jpeg	9/02/2021 10:39:45
3			3			PR	LABO-21_P3_PR3_637484633322380262.jpeg	9/02/2021 10:28:52
3			3			PR	LABO-21_P3_PR3_637484633310048909.jpeg	9/02/2021 10:28:51

3			3			PR	LABO-21_P3_PR3_637484633296318685.jpeg	9/02/2021 10:28:49
3			3			PR	LABO-21_P3_PR3_637484633283623975.jpeg	9/02/2021 10:28:48
3			3			PR	LABO-21_P3_PR3_637484633271228996.jpeg	9/02/2021 10:28:47
2	1					OV	LABO-21_P2_V1_637484623848904750.jpeg	9/02/2021 10:13:04
2	1					OV	LABO-21_P2_V1_637484623836251249.jpeg	9/02/2021 10:13:03
2	1					OV	LABO-21_P2_V1_637484623822636322.jpeg	9/02/2021 10:13:02
2	1					OV	LABO-21_P2_V1_637484623809764591.jpeg	9/02/2021 10:13:00
2	1					OV	LABO-21_P2_V1_637484623796892018.jpeg	9/02/2021 10:12:59
2	1					OV	LABO-21_P2_V1_637484623779076726.jpeg	9/02/2021 10:12:57
2			2			PR	LABO-21_P2_PR2_637484611490992804.jpeg	9/02/2021 9:52:29
2			2			PR	LABO-21_P2_PR2_637484611477122312.jpeg	9/02/2021 9:52:27
2			2			PR	LABO-21_P2_PR2_637484611450059769.jpeg	9/02/2021 9:52:25
2	1	2				DE	LABO-21_P2_SP2_637484609568640817.jpeg	9/02/2021 9:49:16
2	1	2				DE	LABO-21_P2_SP2_637484609554294996.jpeg	9/02/2021 9:49:15
1	1					OV	LABO-21_P1_V1_637484604006000241.jpeg	9/02/2021 9:40:00
1	1					OV	LABO-21_P1_V1_637484603992632762.jpeg	9/02/2021 9:39:59
1	1					OV	LABO-21_P1_V1_637484603978358968.jpeg	9/02/2021 9:39:57
1	1					OV	LABO-21_P1_V1_637484603964718747.jpeg	9/02/2021 9:39:56
1	1					OV	LABO-21_P1_V1_637484603951691393.jpeg	9/02/2021 9:39:55
1	1					OV	LABO-21_P1_V1_637484603938612034.jpeg	9/02/2021 9:39:53
1	1					OV	LABO-21_P1_V1_637484603924206091.jpeg	9/02/2021 9:39:52
1			1			PR	LABO-21_P1_PR1_637484581210943254.jpeg	9/02/2021 9:02:01
1			1			PR	LABO-21_P1_PR1_637484581197248873.jpeg	9/02/2021 9:01:59
1			1			PR	LABO-21_P1_PR1_637484581184027741.jpeg	9/02/2021 9:01:58
1	1	1				DE	LABO-21_P1_SP1_637484578470163837.jpeg	9/02/2021 8:57:27
1	1	1				DE	LABO-21_P1_SP1_637484578456900646.jpeg	9/02/2021 8:57:25
0	0	0			VOOR AANVANG	WE	LABO-21_P0_SP0_637484573989519662.jpeg	9/02/2021 8:49:58
0	0	0			VOOR AANVANG	WE	LABO-21_P0_SP0_637484573954825104.jpeg	9/02/2021 8:49:55
0	0	0			VOOR AANVANG	WE	LABO-21_P0_SP0_637484573941952448.jpeg	9/02/2021 8:49:54
0	0	0			VOOR AANVANG	WE	LABO-21_P0_SP0_637484573927921379.jpeg	9/02/2021 8:49:52

4.6 Dagrapport

Project: Groenestraat, Roeselare	
Projectcode Agentschap Onroerend Erfgoed	2021A435
Projectcode Ruben Willaert nv	LABO-21
Duur van het project: 09/02/2021	
Naam rapporteerder: Jeroen Vanhercke	
Locatie werkzaamheden: t.h.v. Koning Boudewijnstraat 8930 Lauwe (Menen) Perceel 40412, 610a	

Betrokken personen en organisaties	
Opdrachtgever	
- (bescherming persoonsgegevens)	- (bescherming persoonsgegevens)
Ruben Willaert nv	
Jeroen Vanhercke	Archeoloog/veldwerkleider
Iris Vanhecke	Archeoloog/GPS
Tessa Van Esbroeck	Archeoloog
Loonwerken De Pourcq uit Deinze	
Davy	Kraanmachinist

1	Datum: 09/02/2021	18u-16u30
Aanwezigen	Jeroen Vanhercke Iris Vanhecke Davy Tessa Van Esbroeck (terreinbezoek)	
Omstandigheden	's morgens: zon 's middags: zon	
Archeologische werkzaamheden	• Uitzetten van sleuven. Foto's terrein. • Begonnen in westen van terrein en zo opgeschoven. • Aanleg sleuven 1 t.e.m. 3 en 3 profielputten. • Niveau: onder Ap en Bt, in de lemige C horizont (fractie klei aanwezig). • Alles geregistreerd (foto's, inmeten). • Paar coupes gezet (sleuven 2 en 3). Andere sporen gecontroleerd en vondstmateriaal gezocht. • Terreinbezoek door Tessa. Sleuven en profielen overlopen. • Laatste spoornummer: 2. Laatste vondstnummer: /.	
Interpretaties & keuzes	• Gracht in begin sleuven 1 en 2 (sub)recent. • Verder alleen drainages en natuurlijke sporen (gecontroleerd aan de hand van een aantal coupes). • Nergens vondstmateriaal.	

	• Geen kijkvensters aangelegd omdat sporen ontbraken. • Geen archeologie op terrein.
Overleg	• Dichten van sleuven op 10/02/2021

4.7 Maatregelen coronavirus

Wat moet ik extra meenemen naar de werf ter bescherming?

- Handzeep
- Handgel
- Rol keukenpapier
- Tissues
- Handschoenen (ligt hier beneden in het depot)
- Mondmasker (ligt hier beneden in het depot)

Wat moet ik doen?

- Neem document 1: "Maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus op bouwplaatsen." Zeer grondig door en volg deze instructies grondig op. Hang dit document uit in de keet.
- Neem document 2: "Preventiemaatregelen voor de bouwwerf" ook grondig door en volg deze instructies op en hang dit ook op in de keet.
- Druk Corona NL ook af om op te hangen.

Maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus op bouwplaatsen – update 18/03/2020

Inleiding

Om de verspreiding van het coronavirus op bouwplaatsen tegen te gaan, is het belangrijk de preventiehiërarchie toe te passen zoals opgelegd in de wet betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk. We verwijzen eveneens naar titel 1 'Algemene bepalingen' van boek VII 'Biologische agentia' van de codex. De preventiehiërarchie is opgesomd in art. VII.1-16 van de codex. Eerst moeten organisatorische maatregelen worden toegepast. De belangrijkste maatregel is: wie zich ziek voelt, moet thuisblijven.

"Social distancing" is een tweede belangrijke maatregel. Hou steeds minimaal 1,5 m afstand, ook tijdens de verplaatsingen. Een voldoende goede hygiëne op de werkvloer is de belangrijkste collectieve maatregel.

Werkgevers

Algemene collectieve maatregelen

- Wie zich ziek voelt, moet thuisblijven.
- Telewerken is de regel. Dit is mogelijk voor de bedienden van de bouwsector. Op de bouwplaats moet de social distancing in acht genomen worden (> 1,5m). Geef de voorkeur aan buitenactiviteiten. Indien dit niet gegarandeerd kan worden, vraagt de overheid om de activiteiten te stoppen.
- Zorg dat iedereen zijn eigen gereedschap heeft.
- Hou vergaderingen en pauzes in de buitenlucht in plaats van in de werkkeet, en in kleinere groepen. Enkele tips:
 - Gebruik de sociale voorzieningen (refter, kleedruimten,...) niet op hun volledige capaciteit zodat de werknemers voldoende ver van elkaar verwijderd blijven (>1,5m).
 - De werfvergaderingen met externen worden zo veel mogelijk digitaal georganiseerd. Toolboxmeetings gaan bij voorkeur door in de open lucht. Er wordt >1,5m afstand van elkaar gehouden en er worden geen fysieke items doorgegeven.
- Grote concentraties van personen in de werkkeet dienen vermeden te worden. Verminder daarom het gebruik van en het aantal personen in de werkkeet. Laat indien nodig een plaats tussen of organiseer een rotatie in de aanwezigheid van werknemers in kleine groepjes. Ventileer ook voldoende door de ramen iets te openen.

Verplaatsen naar de bouwplaats

- Voor de regeling inzake collectief vervoer, verwijzen we naar de communicatie door de verschillende organisaties van de sociale partners zelf.

Constructiv streeft steeds naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, rekening houdend met de huidige stand van de regelgeving en de techniek. De organisatie kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor de gepubliceerde informatie. De raadgevingen in deze infofiche ontslaan de lezer niet van de verplichting om de geldende regelgeving na te leven. De reproductie van teksten en illustraties is toegestaan mits de uitdrukkelijke toestemming van Constructiv en duidelijke bronvermelding.

Constructiv

Koningsstraat 132 bus 1 • 1000 BRUSSEL
t +32 2 209 65 65 f +32 2 209 65 00
www.constructiv.be info@constructiv.be

- Zorg voor schone sanitaire voorziening die voldoende goed en voldoende vaak worden onderhouden.
- Zorg voor afdoende voorzieningen met vloeibare zeep, papier om de handen te drogen en extra desinfecterende middelen voor de handen. Vul de vloeibare zeep en desinfecterende middelen regelmatig bij.
- Stel desinfecterende middelen op basis van alcohol ter beschikking als er geen reguliere faciliteiten beschikbaar zijn (voor mensen onderweg).
- Hang affiches op die oproepen om de handen te wassen.
- Reinig objecten die vaak worden aangeraakt in de sociale voorzieningen, zoals deurknoppen, handgrepen, leuningen en waterkokers, vaker met reguliere ontsmettingsmiddelen of water en zeep.
- Zorg dat de handgrepen van gedeeld materieel worden gereinigd.
- Voorzie dozen met tissues en moedig het gebruik hiervan aan.
- Herinner het personeel eraan om geen kopjes, glazen, borden en bestek te delen. Zorg ervoor dat de vaat na gebruik met water en afwasmiddel wordt gewassen.
- Zorg dat de ventilatiesystemen in de werfkeet goed werken.

Persoonlijke beschermingsmiddelen

- Een goede handhygiëne is efficiënter dan een masker.
- Werknemers kunnen een wegwerpmasker met een beschermingsgraad FFP2 of FFP3 gebruiken. Deze maskers hebben zeer fijne poriën die de virussen in de lucht tegenhouden.
- Een dergelijk masker raakt echter snel bevuild, bijvoorbeeld wanneer de drager met zijn handen onder het masker komt om te bellen of zijn gezicht aan te raken. Dat maakt het dragen van een masker zinloos. Het moet tegen het gelaat aangedrukt blijven.

Een mondkapje is pas efficiënt als het lekdicht is en als het op de correcte manier wordt afgenomen. Daarom heeft het dragen van een mondkapje om zichzelf te beschermen tegen het coronavirus relatief weinig zin. Een mondkapje is vooral nuttig voor besmette personen, zodat zij anderen niet gaan besmetten wanneer ze hoesten of niezen.
- De belangrijkste redenen om deze maskers toch te dragen is dan ook de bescherming tegen gevaarlijke of kankerverwekkende stoffen, zoals kwartsstof.
- Hoe moeten werken met gevaarlijke of kankerverwekkende stoffen aangepakt worden bij een schaarste van mondkapjes en hogere prijzen voor mondkapjes?
 - Een dergelijke schaarste en/of meerprijs van bepaalde PBM's ontslaat de werkgever niet van zijn verplichting om de nodige preventiemaatregelen te treffen. Als een risico niet weggenomen kan worden door de werkmethode aan te passen of collectieve beschermingsmiddelen te voorzien, zal de werkgever dus toch de duurdere PBM's moeten aanschaffen. Anders kan het werk niet worden uitgevoerd, zie preventiefiche 1045 Kwartsstof.
 - De belangrijkste tips zijn: maak gebruik van organisatorische alternatieven en blijf, als er geen dergelijke alternatieven zijn, de nadruk leggen op CBM's voor werkzaamheden waarbij kwartsstof vrijkomt. Gebruik aanvullend een FFP3-masker.

Meer informatie:

Meer informatie is te vinden via:

- FOD Volksgezondheid: www.info-coronavirus.be
- FOD WASO: <https://werk.belgie.be/nl/nieuws/coronavirus-preventiemaatregelen-en-arbeidsrechtelijke-gevolgen>
- Website VLAIO: <https://vlaio.be/nl/nieuws/coronavirus-antwoord-op-jouw-meest-gestelde-vragen>

Contacteer uw externe dienst voor preventie en bescherming op het werk.

Via de website www.info-coronavirus.be zijn algemene informatiefiches te downloaden in verschillende talen:

[Nederlands](#) - [Frans](#) - [Duits](#) - [Engels](#) - [Arabisch](#) - [Spaans](#) - [Italiaans](#) - [Pools](#) - [Roemeens](#) - [Turks](#)

Constructiv streeft steeds naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, rekening houdend met de huidige stand van de regelgeving en de techniek. De organisatie kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor de gepubliceerde informatie. De raadgevingen in deze infofiche ontslaan de lezer niet van de verplichting om de geldende regelgeving na te leven. De reproductie van teksten en illustraties is toegestaan mits de uitdrukkelijke toestemming van Constructiv en duidelijke bronvermelding

Welke personen met keelpijn en koorts moeten zich toch zorgen maken?

De Vakgroep Huisartsgeneeskunde van de VUB heeft een vragenlijst online gezet (www.coronavirustest.be) om bij jezelf snel het risico op een besmetting met het nieuwe coronavirus in te schatten. Samengevat loop je risico op een besmetting met COVID-19 als je symptomen hebt van een luchtweginfectie met een plotse start en met minstens één van de volgende:

- minstens 38,5 graden koorts
- hoest
- keelpijn
- ademhalingsmoeilijkheden

Deze criteria komen uit de procedure die de overheid heeft opgesteld voor huisartsen.

Tips voor de werknemer:

- Blijf thuis als je ziek bent.
- Raak je ogen, neus en mond niet aan met ongewassen handen.
- Vermijd nauw contact met zieke mensen (mensen met symptomen zoals koorts, hoesten of ademhalingsproblemen).
- Hoest of nies in je elleboogplooï en niet in je hand. Draai je hoofd weg van andere personen. Gebruik een papieren zakdoekje om je neus en mond te bedekken. Gooi gebruikte papieren zakdoekjes meteen in een afgesloten vuilnisbak.
- Reinig en desinfecteer regelmatig voorwerpen die gemeenschappelijk gebruikt worden.
- Was je handen voldoende lang en vaak. Volg hiervoor de tips van de externe diensten.
- Gebruik zo veel mogelijk je eigen gereedschap. Geef geen gereedschap door.
- Hou voldoende afstand (min. 1,5m).

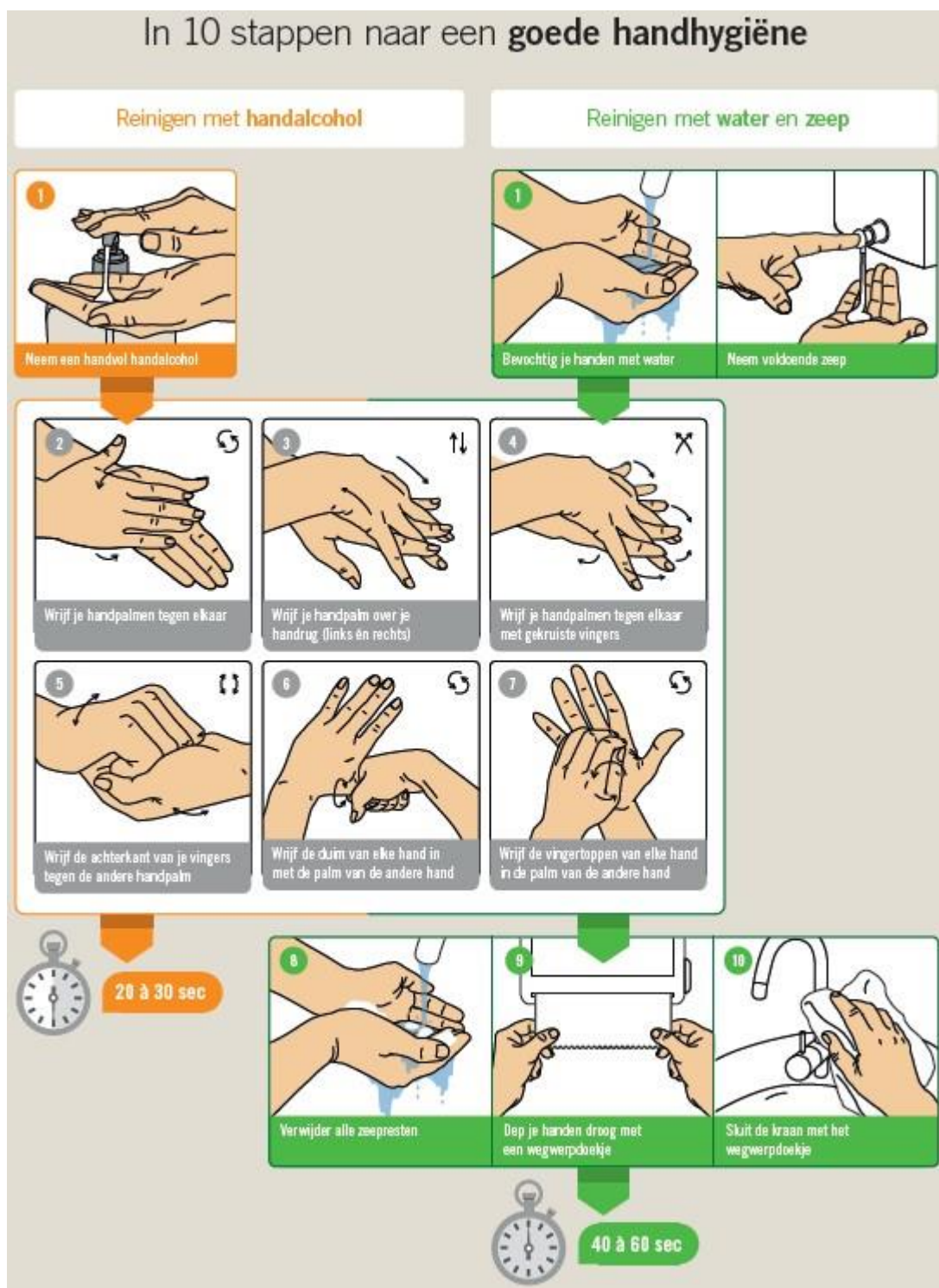
Constructiv streeft steeds naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, rekening houdend met de huidige stand van de regelgeving en de techniek. De organisatie kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor de gepubliceerde informatie. De raadgevingen in deze infofiche ontslaan de lezer niet van de verplichting om de geldende regelgeving na te leven. De reproductie van teksten en illustraties is toegestaan mits de uitdrukkelijke toestemming van Constructiv en duidelijke bronvermelding.

Constructiv

Koningsstraat 132 bus 1 ■ 1000 BRUSSEL

t +32 2 209 65 65 ■ f +32 2 209 65 00

www.constructiv.be ■ info@constructiv.be

Bron: Mensura ©

Constructiv streeft steeds naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, rekening houdend met de huidige stand van de regelgeving en de techniek. De organisatie kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor de gepubliceerde informatie. De raadgevingen in deze infofiche ontslaan de lezer niet van de verplichting om de geldende regelgeving na te leven. De reproductie van teksten en illustraties is toegestaan mits de uitdrukkelijke toestemming van Constructiv en duidelijke bronvermelding.